

vergadering **C116**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 13 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de resultaten en beleidsgevolgen van de tweemeting lokaal jeugdbeleid – 1026 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het mentale welbevinden van jongeren – 1200 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het bedelen naar gifts bij minderjarigen op TikTok – 1099 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de procedure voor de aanstelling van de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur van de VRT – 1106 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de ontwikkeling van de marktindex in het kader van de eigen inkomsten van de VRT – 1204 (2021-2022)	26

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de resultaten en beleidsgevolgen van de tweemeting lokaal jeugdbeleid – 1026 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Ook in deze commissie Jeugd wens ik u allen een heel mooi, voor-
spoedig, gezond en hopelijk coronavrij 2022. Mijn beste wensen dus voor het ko-
mende jaar.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, collega's, minister, ook van mijnent-
wege een fantastisch 2022 toegewenst! Laat het ook een jeugdige jaar worden, een
jaar met perspectief voor onze Vlaamse jongeren.

Minister, dit is toch wel een belangrijke vraag, weliswaar over statistische en an-
dere gegevens die zijn binnengekomen.

Op 8 december stelde het Departement Cultuur, Jeugd en Media de resultaten van
de tweemeting 'Lokaal jeugdbeleid' voor. Dat is nu voor de derde keer. Bij de in-
kanteling van de geormeerde middelen voor het lokale jeugdbeleidsplan 2014
werd in 2013 en 2016 respectievelijk een nul- en een eenmeting gehouden om de
impact van de integratie in de beleids- en beheerscyclus (BBC) van de lokale be-
sturen te monitoren. Dat is toch wel belangrijk, en zeker iets waar veel collega's
hier in de commissie naar uitkijken, om te zien wat daarvan de impact is op het
lokale jeugdbeleid.

De tweemeting werd in 2020 georganiseerd. 269 van de 300 gemeenten werden
betrokken bij het onderzoek. In 54 gemeenten vulden de 3 kernspelers de bevra-
ging in. Dat is dus ongeveer 1 op de 6 van de Vlaamse gemeenten.

In het rapport zelf zien we vanuit de administratie acht aanbevelingen naar voren
komen op basis van de trends: vier voor ons als Vlaamse overheid en vier voor de
lokale besturen.

Eerst die aan de Vlaamse overheid: blijf aandacht hebben voor het lokale jeugd-
beleid, versterk de financiële continuïteit van het jeugdbeleid, streef naar betere
kennisopbouw en -deling, ondersteun de partnerorganisaties.

Richting de lokale besturen zijn er vier belangrijke aanbevelingen: promoot actief
het jeugdbeleid binnen de gemeente, zorg voor inspraak en participatie zowel tij-
dens de opmaak van het beleid als tijdens de uitvoering ervan, gebruik de beleids-
planning systematisch en strategisch voor opvolging en bijsturing van de beleids-
praktijk, besteed aandacht aan de beleids capaciteit van de jeugdambtenaar. De
jeugdambtenaar wordt vaak in allerlei aanbevelingen vanuit deze tweemeting als
een cruciale speler in het lokale jeugdbeleid naar voren geschoven.

Bataljong zelf, dat heel nauw betrokken was bij deze meting en een groot stuk van
de uitvoering ervan deed, schuift op basis van de verkregen resultaten vijf speer-
punten naar voren.

Het eerste speerpunt is dat er vele gezichten zijn van het lokaal jeugdbeleid, dat
dat lokaal jeugdbeleid springlevend is. De meerjarenplanning heeft voor een breder
en gevarieerder lokaal jeugdbeleid gezorgd. Het jeugdbeleid heeft veel gezichten
en opdrachten bijgekregen. Dat zet de opdracht van de jeugdambtenaar, de spil
van het lokaal jeugdbeleid, stevig onder druk. Op heel wat kruispunten is er jeugd-
beleid nodig, en dus is een investering in de kracht van de jeugdambtenaar nodig.

Twee, de participatie van kinderen en jongeren aan het lokale beleid stijgt. Dat is uiteraard een goede zaak, want dat is essentieel voor kwalitatief lokaal beleid. Ook de lokale jeugdraad krijgt meer erkenning en wordt vaker betrokken bij de beleidsplanning en uitvoering. Een van de aanbevelingen is dus om sterker in te zetten op de ondersteuning van de lokale jeugdraden.

Drie, intergemeentelijk samenwerken is de toekomst. Ook daar is het noodzakelijk om netwerken en bruggen te bouwen. Intern met het lokaal bestuur, maar ook met andere besturen. Op die manier kunnen jeugdregio's aan belang winnen omdat een aantal kruispunten met beleidsdomeinen zich steeds meer op dat intergemeentelijke niveau bevinden.

Kind- en jeugdvriendelijkheid wint aan belang om een sterk lokaal jeugdbeleid uit te bouwen. De conclusie van de tweemeting is dat lokaal investeren in kind- en jeugdvriendelijkheid loont. Het versterkt de positie van kinderen en jongeren in de brede samenleving en het zorgt voor een betere plek voor alle inwoners. Dat zeggen we vaak: een kindvriendelijke gemeente is vaak ook een gemeente die vriendelijk is voor alle doelgroepen in de samenleving. Daarom moet, aldus Bataljong, de overheid de hefboomen ondersteunen op een kwalitatieve en duurzame manier. Het Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan heeft het potentieel om het Vlaams en het lokaal beleid te verbinden en nog sterker transversaal te maken. Ook het label Kindvriendelijke Steden en Gemeenten en het Netwerk Jeugdvriendelijk zijn krachtige hefboomen.

Vlaanderen moet inspireren, verbinden en onderzoeken is de laatste aanbeveling die Bataljong meegeeft. Willen wij als Vlaamse overheid echt verschil maken voor kinderen, jongeren en verenigingen, dan moet er een sterke brug zijn tussen het Vlaamse en het lokale jeugdbeleid. Een brug werkt vaak in twee richtingen, of dat zou toch de basis moeten zijn. Lokale besturen moeten dus mee vormgeven aan ons jeugd- en kinderrechtenbeleid op Vlaams niveau en het Vlaamse jeugdbeleid moet ondersteunend en aanvullend werken op het lokale jeugdbeleid.

Bataljong ziet daarin drie rollen voor Vlaanderen: inspireren voor een lokaal jeugdbeleid en de uitrol stimuleren, verbinden tussen bestuursniveaus, en onderzoek en monitoring bij het aanreiken van tools. Uiteraard, als we hier in commissie van het Vlaams Parlement bijeenzitten, minister, is het de bedoeling om vooral te kijken naar de rol die we kunnen opnemen als Vlaamse overheid. Bataljong heeft daar concreet zes aanbevelingen voor gegeven.

Geef Vlaams jeugdbeleid altijd vorm in samenspraak met lokale besturen, zorg voor incentives voor lokale besturen om innovatieve werkvormen te vinden en werk te kunnen maken van de prioriteiten van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP), reik een grondig kwaliteitskader aan voor jeugdbeleid in het nakende geïntegreerd jeugddecree – iets waar ook in de begrotingsbesprekingen al op doorgeboemd werd –, blijf Bataljong versterken als verbinder en inspirator voor lokale besturen en jeugdraden, onderzoek en monitor de kwaliteit en budgettering van het lokaal jeugdbeleid, zet in op bovenlokale ruimte en intergemeentelijke samenwerkingen en, tot slot, faciliteer netwerken en ontmoetingsruimten voor lokale besturen en alle andere actoren in het Vlaamse jeugdbelevingsveld.

We willen dat deze resultaten niet in een schuif terecht komen. We zullen daarover waken, minister. Ik ga ervan uit dat dat zeker niet uw intentie is, zeker niet bij de start van 2022, met alle goede voornemens.

Onze vragen zijn de volgende. Hoe kijkt u naar de resultaten? Welke zaken verrassen u of geven u nieuwe inzichten? Ziet u aanleidingen om uw eigen beleid bij te sturen, te versterken of budgettair andere keuzes te maken? Plant u verdere initiatieven om nog meer inzicht te krijgen bij de lokale besturen? Worden er al initiatieven genomen om een driemeting in te plannen, bijvoorbeeld in 2026? Bent

u van oordeel dat Bataljong verder versterkt moet worden? Hoe wilt u dat doen? Hoe wilt u minder ambitieuze besturen op het gebied van lokaal jeugdbeleid – er zijn er maar een op de zes waar alle actoren antwoorden – stimuleren om beter te doen? Op welke manier kunnen we structureel stappen vooruitzetten rond intergemeentelijke samenwerking op gebied van jeugd? Kan hierin versneld worden op budgettair vlak? Op welke manier wilt u incentives voorzien voor lokale besturen die zich inschakelen in het JKP, en tot slot, welk lessen trekt u uit deze tweemeting voor het nakend geïntegreerd jeugddecree?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Laat me toe om jullie het allerbeste te wensen voor 2022. Ik wens iedereen uiteraard een goede gezondheid. In deze coronatijden is dat des te belangrijker geworden. Maar ik wens jullie ook een verbonden jaar waarin we elkaar meer kunnen zien. Die verbondenheid staat ook in het jeugdbeleid absoluut centraal.

Uw vraag, collega Vaneeckhout, gaat over de resultaten van de tweemeting lokaal jeugdbeleid en ook wat we daar beleidsmatig mee kunnen aanvangen. Het lokaal jeugdbeleid is de afgelopen tien jaar enorm geëvolueerd. Om te beginnen, hebben we het provinciale niveau uit dat beleid weggehaald en een aantal taken getransfereerd: enerzijds naar de lokale besturen, anderzijds naar de Vlaamse overheid. Daarnaast hebben we ook de geormerkte middelen voor het lokaal beleid stopgezet omdat we vertrouwen op de lokale autonomie.

In dat kader zijn we natuurlijk niet zonder verantwoordelijkheid en zonder bevoegdheden, integendeel. Maar we doen dat wel in een context waar we de lokale economie ten volle uitspelen. Er zijn verschillende methodes om daaraan te werken. Dat is niet door decretaal zaken op te leggen of onmiddellijk te oormerken, maar wel door een aantal initiatieven die we kunnen nemen.

Ik denk bijvoorbeeld aan het JKP, waarin we vijf prioriteiten naar voren hebben geschoven. We merken dat er in heel veel steden en gemeenten navolging komt en dat die prioriteiten ook in de lokale planning worden opgenomen. Wanneer recent de stad Gent werd genomineerd door de internationale Europese jeugdstad – een hele eer –, dan merk je in de prioriteiten die ze naar voren schuiven, dat ze ook drie van onze JKP-doelstellingen opnemen als absoluut prioritair. In mijn rondgang bij Vlaamse steden en gemeenten merk ik in heel wat gemeenten dat het absoluut een inspiratiebron is.

Een andere manier is natuurlijk werken met projectoproepen, met financiering, en het is last but not least heel belangrijk om door onderzoek het lokaal beleid op te volgen en ervoor te zorgen dat best practices die daaruit ontstaan, ook gedeeld kunnen worden. Die tweemeting van het lokale jeugdbeleid kadert in dat aspect van het Vlaamse beleid, namelijk het onderzoek en de opvolging die we doen om ervoor te zorgen dat we ook effectief steden en gemeenten kunnen informeren, inspireren, verbinden. Dat zijn zaken die belangrijk zijn. Dat is trouwens ook het credo van onze openbare omroep, de VRT. Dat is iets anders, maar het zijn ook woorden die hier kunnen terugkomen en waar u ook deels naar hebt verwezen.

Ik ga dan nu misschien door uw vragen, want het zijn er wel heel wat. Het rapport van de tweemeting belicht aanvullend op de nul- en eenmeting een derde momentopname – een soort van foto – van het lokaal jeugdbeleid. Deze monitoring is een goede manier om het lokaal jeugdbeleid van nabij op te volgen. Zoals u zeker ook kunt onderschrijven – en dat is een van de krachtlijnen van mijn beleidsnota Jeugd –, is het lokaal jeugdbeleid natuurlijk essentieel, en is het ook onze taak vanuit de Vlaamse overheid om dit extra te kunnen ondersteunen omdat de noden en behoeften van kinderen en jongeren natuurlijk vooral lokaal in hun eigen buurt liggen.

Ik ben ook tevreden over de resultaten van de monitoring. De onderzoekers hebben die ons en u toegelicht, en ik vind dat ze mooi werk hebben geleverd. Ik stel een aantal positieve tendensen vast. Het is duidelijk dat het werken met het meerjarenplan een positieve impact heeft in een groot aantal gemeenten. Het zorgt voor meer samenwerking tussen verschillende diensten, en dat komt kindvriendelijk beleid ten goede. Dat dit steeds meer op een participatieve manier gebeurt, kan ik alleen maar toejuichen. Het gaat dus goed, algemeen genomen, met het lokaal jeugdbeleid.

Dat betekent niet dat er geen aandachtspunten zijn, integendeel. Er zijn effectief nog altijd steden en gemeenten waar men nog enkele versnellingen hoger kan gaan. Ook dat blijkt uit de tweemeting. Maar de globale tendens is wel positief, en daar ben ik natuurlijk opgetogen over.

Uw tweede vraag ging over het bijsturen of het versterken van een aantal beleidslijnen. De positieve tendens waar ik het net over had, betekent niet dat we op onze lauweren mogen rusten, niet lokaal maar zeker ook niet in ons eigen beleid op Vlaams niveau. De aanbevelingen naar Vlaanderen neem ik uiteraard zeer ernstig. Als u zich de begrotingsbespreking 2022 herinnert, dan zult u gemerkt hebben dat ik de resultaten van het rapport niet heb afgewacht om heel wat initiatieven te nemen die zich ook tot het lokale niveau richten.

Ik zal daar niet exhaustief op ingaan, maar ik geef een aantal illustraties van datgene dat we nog kunnen doen in de context die ik heb geschetst, waar het lokale beleid vooral bij de lokale autonomie ligt. Ik geef dus een aantal voorbeelden. Je hebt de omvorming van de buitenspeeldag naar een concept van 365 dagen buitenspelen. Er is de projectoproep rond kwaliteitsvolle bovenlokale infrastructuur, waarvan de eerste indienronde wordt verwerkt. We hebben het label 'kindvriendelijke steden en gemeenten', waar ik mijn schouders onder blijf zetten. Er is de optimalisatie en het verderzetten van de jeugdmonitor, die lokaal gratis kan worden gebruikt. Ik denk ook aan het intervisietraject gelinkt aan de projecten in het kader van Generatie Veerkracht en Veerkracht Versterken, dat wordt opgestart dit jaar. Het zijn maar enkele illustraties van initiatieven die het lokale jeugdbeleid extra kunnen ondersteunen.

Sinds mijn aantreden in 2019 heb ik ook sterk in het bovenlokale niveau geïnvesteerd. Ook dat is natuurlijk een van de instrumenten om het lokale jeugdbeleid extra ondersteuning te geven. Ik denk hierbij aan de werkingssubsidies rond de geprofessionaliseerde jeugdhuizen, de werkingen met kinderen en jongeren met een handicap, de werkingen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren en de intergemeentelijke samenwerkingen, waarrond Bataljong recent nog een trefdag heeft georganiseerd samen met het netwerk van hun partners. Die bovenlokale werkingen hebben natuurlijk een grote impact op jongeren lokaal en op het lokale bestuur. Daarom vermeld ik dat hier even. Dit geeft aan dat er reeds heel wat vanuit de Vlaamse overheid wordt geïnvesteerd in het lokale jeugdbeleid. De resultaten van de tweemeting sterken mij om hierop de komende jaren verder in te zetten en dergelijke initiatieven te continueren en te versterken.

Ik heb ook het project 'Geïntegreerd jeugddecreeet' geïnitieerd. Daar wordt het regelgevend kader rond het lokaal en bovenlokaal jeugdbeleid geëvalueerd. Samen met de jeugdsector en mijn departement zijn we dat traject gestart. Dat is zeer veelbelovend. Samen met heel wat partners heb ik deelgenomen aan een reflectieronde daarover. Er zijn heel veel goede ideeën, op het vlak van lokaal en bovenlokaal jeugdbeleid. Ik zal natuurlijk bekijken of ik op basis van de resultaten van voorliggend onderzoek extra stimulansen kan geven aan het proces en aan het traject, om daar dan rekening mee te houden in het voorontwerp van geïntegreerd jeugddecreeet dat ik graag zo snel mogelijk – maar het zal nog even duren – wil voorleggen aan jullie.

Wat zijn nu de extra initiatieven? In mijn contacten die ik heb met lokale besturen en met de schepenen van Jeugd zal ik uiteraard de resultaten en aanbevelingen van dit rapport ter sprake brengen. Alle lokale besturen krijgen het rapport toegestuurd. Ik ga ervan uit dat zij aan de slag gaan met de aanbevelingen die tot hen gericht zijn. Er zijn aanbevelingen voor de Vlaamse overheid, maar ook voor de lokale besturen. Ik reken erop dat onze lokale besturen deze ter harte nemen. Ik zie alvast in hun schepenen van Jeugd en hun diensten en medewerkers zeker partners. Maar ook heel wat andere burgemeesters, schepenen en besturen moeten daartoe bijdragen.

Collega Vaneekhout, u vraagt naar initiatieven rond een driemeting in 2026. Dat is vooruitziend! Ik ben ervan overtuigd dat het belangrijk is om het lokaal jeugdbeleid te blijven monitoren. Als ik dit mandaat een tweede keer mag uitoefenen, zal ik dat in 2026 zeker doen. Het zal aan mijn opvolger zijn om dat in 2026 te organiseren. Het heeft weinig zin om dat nu al voor te bereiden. Dat zit in het traject. Ik ga ervan uit dat mijn opvolger dat in 2024 in gang zal steken, om dat in 2026 te kunnen doen. Ik denk dat dat zinvol is, dat dat een goede aanbeveling is voor diegene die na mij komt.

Bataljong is voor mij de prioritaire partner om lokale besturen te ondersteunen. Vorig jaar werd met deze organisatie een nieuwe subsidieovereenkomst afgesloten voor de periode 2021-2025. Jaarlijks ontvangt Bataljong hiervoor 585.000 euro. Met de afgesloten overeenkomst en het bijbehorend budget kan Bataljong – die ook een ledenorganisatie is – de lokale besturen op een degelijke en efficiënte manier ondersteunen en zo haar kerntaak vervullen.

Boven op die basisfinanciering heb ik nog een aantal andere initiatieven genomen. Een ervan is dat Bataljong dit jaar 150.000 euro krijgt voor de bijkomende opdracht rond bovenlokale ondersteuning en kindvriendelijkheid. Er wordt ook nog eens 250.000 euro toegekend aan drie organisaties in het kader van inclusief jeugdwerk: KeKi, Bataljong, De Ambrassade. Daarvan gaat 157.000 euro naar Bataljong.

Met deze middelen wordt Bataljong versterkt ten opzichte van voorgaande jaren. Ik ga er dus van uit dat Bataljong in staat is om zijn decretale taak op een kwaliteitsvolle wijze te vervullen en breder in te zetten op bovenlokale ondersteuning.

Zoals gezegd, heb ik extra middelen toegekend voor een bijkomende opdracht rond bovenlokale ondersteuning en kindvriendelijkheid. Ik heb deze opdracht ondertussen verlengd voor 2022. Belangrijk is dat Bataljong op bovenlokaal niveau de lokale jeugddiensten samenbrengt. Samen met hun algemene structurele opdracht en deze specifieke opdracht heeft de organisatie dan ook hefboomen in handen om lokale besturen op maat te ondersteunen in de uitbouw van het lokale jeugdbeleid.

U vroeg naar structurelere stappen rond intergemeentelijke samenwerking. Vanaf 2021 worden vijf intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor Jeugd ondersteund voor een jaarlijks bedrag van 141.000 euro. Deze ondersteuning wordt jaarlijks toegekend tot en met 2026. Het is de eerste keer dat dat op deze manier gebeurt. Ik verwacht daar veel van. Ik hoop dat dat goede resultaten geeft en dat dit ook inspiratie brengt voor andere intergemeentelijke samenwerkingen. Bataljong ondersteunt deze vijf intergemeentelijke samenwerkingen, maar doet dat ook voor andere verbanden die niet worden betoelaagd met deze middelen. Ik verwacht dat heel dat traject zal leiden tot best practices, die we eventueel breder kunnen uitrollen in Vlaanderen.

In het kader van het traject voor het geïntegreerd jeugddecreet wordt ook het regelgevend kader met betrekking tot het bovenlokaal jeugdbeleid geëvalueerd. Ook de intergemeentelijke samenwerking komt daarbij aan bod.

Naast Vlaamse, bovenlokale en lokale jeugdwerkactoren zijn ook lokale besturen een belangrijke partner om het Vlaamse jeugd- en kinderrechtenbeleid te realiseren. Ze krijgen natuurlijk steeds de mogelijkheid om in te tekenen op projectoproepen en worden betrokken op het niveau van de reflectiegroepen via een vertegenwoordiging van Bataljong.

Wat de projectoproepen betreft, vind ik het belangrijk dat dit gebeurt in partnerschap met de lokale actoren, zowel het lokale jeugdwerk als de lokale besturen. De projectlijnen 'Veerkracht versterken voor kwetsbare kinderen en jongeren' en '(Boven)lokale jeugdinfrastructuur' zijn hiervan voorbeelden. Ik wil ook in de toekomst op die manier voortwerken.

U hebt in een afzonderlijke vraag ook gepeild naar het geïntegreerd jeugddecreet. Ik heb daaraan hier en daar al gerefereerd. Dat is effectief een nuttig onderzoek, ook voor de evaluatie van onze jeugddecreten en voor de integratie ervan in het geïntegreerde decreet.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u voor het antwoord. Ik zal niet de fout maken om op ieder deelelement in de diepte in te gaan. Dat zou tijdsmatig niet mogen – ik kijk naar de voorzitter. We hebben nog een heel jaar voor de boeg waarin we een aantal deelelementen zeker kunnen uitpuren. Naar aanleiding van onder andere het geïntegreerd jeugddecreet zullen we er zeker op kunnen ingaan.

Toch vind ik een paar elementen een klein beetje ondergesneeuwd in de conclusies of in wat u erover brengt. Er is gelegenheid om in het antwoord wat meer verfijning aan te brengen.

Ten eerste, die minder ambitieuze gemeenten. Het is toch wel opvallend dat in slechts één op de zes gemeenten op deze tweemeting alle actoren een antwoord formuleren. Dat is misschien toch iets om een klein beetje oplettend over te zijn.

Twee, we weten dat niet iedere gemeente of stad in Vlaanderen de Europese jongerenstad van de toekomst is. In die zin zijn er echt wel gemeenten waar ook veel jongeren wonen en waar nog werk aan de winkel is. Uiteraard speelt de lokale autonomie. Maar moet er niet een apart spoor gestart worden en in kaart worden gebracht om, cru gezegd, heel gericht de opdracht aan Bataljong te geven om eens te onderzoeken waar die gemeenten zitten, wat daar speelt en op welke manier we daar kunnen stimuleren en inspireren om daarmee aan de slag te gaan?

De jeugdambtenaar komt in de tweemeting heel vaak aan bod als een cruciale actor. Ik mis nog een aantal mogelijke paden. Misschien moeten we daarover de komende maanden nadenken, ook in het kader van het decreet, om die mensen sterker te maken binnen de gemeentelijke overheid. We moeten daarmee aan de slag gaan.

Wat betreft de intergemeentelijke samenwerking zijn er voor 2022 middelen voor Bataljong. Ieder jaar krijgen een aantal samenwerkingen middelen. Moeten we dat niet structureler maken? Zeker voor Bataljong. Als zij elk jaar moeten vrezen voor die middelen, kunnen wij hun dan niet beter de zekerheid geven tot, bijvoorbeeld, het einde van deze legislatuur, zodat zij op die sporen kunnen voortwerken?

En ten slotte, het lijkt misschien een detail, maar in 2014 werden die middelen ingekanteld. Die verdeling werd toen vastgeklikt. Daardoor zie je dat gemeenten nog altijd middelen krijgen op basis van beleidsplannen die in 2013 waren ingediend en die nu gewoon in het Gemeentefonds zijn ingekanteld. Moet niet eens worden bekeken of die verdeling en die middelen nog juist zitten? Dit is geen pleidooi om de oormerking weer in te voeren, maar wel om te bekijken of er geen

historische malversaties of scheeftrekkingen zijn. Kan dat ingepast worden in het aangekondigde onderzoek van minister Somers rond het Gemeentefonds?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, ik wil graag aansluiten bij deze vraagstelling omdat wij het belang van de tweemeting in het verleden ook heel sterk hebben onderstreept en omdat wij heel sterk bepleit hebben om die effectief te kunnen realiseren, omdat wij er echt in geloven dat het jeugdbeleid en het beleid voeren voor kinderen en jongeren, waarbij wij hen op een goede manier kunnen laten participeren, best zo dicht mogelijk bij hen gebeurt. Met andere woorden: het globale niveau is cruciaal. Zij waren het al gewoon om met beleidsplannen te werken en daartegenover de nodige budgetten te hebben staan.

Maar we weten dat zij, als zachte sector, in discussies vaak hard moeten ijveren om de nodige budgetten te kunnen blijven vrijwaren, alsook de participatieprocessen. Ik ben dan wel blij, minister, om te zien dat het lijkt dat de budgetten toch minstens stabiel zijn en dat de nodige aandacht gegeven wordt aan participatie. Daar moeten we op blijven inzetten en aandacht voor vragen.

Wat betreft kindvriendelijke steden en gemeenten merkte ik op, minister, dat ook dat tot positieve participatie leidt en een veranderingsproces in het gemeentelijk beleid teweeg kan brengen. Het is dus duidelijk ook erkend door anderen die daar ervaring mee hebben. Dat is zeker ook iets om verder op in te zetten.

Collega's, wat de intergemeentelijke samenwerking betreft, bleef met het wegvallen van de provincie natuurlijk ook de vraag: wat met het bovenlokaal jeugdbeleid, hoe moeten we daarmee omgaan? Er zijn een aantal oefeningen met intergemeentelijke samenwerkingen. Ik denk voornamelijk dat het heel belangrijk is dat we daar voor ogen blijven houden dat dit een bottom-upverhaal moet kunnen blijven zijn. Ik ben er nog altijd van overtuigd dat lokale besturen en lokale jeugdambtenaren ook zelf kunnen zien waar ze extra op moeten inzetten of waar ze kunnen samenwerken, inspiratie met elkaar delen, en hoe ze daarmee kunnen omgaan. Ik heb de ervaring uit het verleden dat dit heel leerrijk kan zijn.

De vragen of we daar opnieuw een structuur bovenop moeten plaatsen, zijn oefeningen en discussies waar we echt moeten kijken wat we daaruit leren, wat de pro's en contra's in dezen ook zijn. Ik ben dan ook blij, minister, dat met het decreet dat eraan komt en het participatieproces daaromtrent dat met de jeugdsector gevoerd wordt, dat thema daar ook aan bod komt. Ik krijg die signalen uit de reflectiegroepen. Ik hoop dat we als parlement de ruimte nemen om de ervaringen en de conclusies die vanuit de sector komen, mee te nemen, voor we definitieve keuzes maken of uitspraken daarover doen. Het is belangrijk om de inspiratie vanuit de sector en de participatie zeker mee te nemen.

Als laatste element wil ik nog kort, collega, de gemeenten aanhalen die nu minder ambitieus lijken te zijn. Collega Vaneekhout verwees ernaar om Bataljong de opdracht te geven om hen te contacteren. Ik ga ervan uit, aangezien Bataljong heel nauw met de lokale besturen samenwerkt, dat zij daar mogelijk vandaag reeds zicht op hebben en dat we bij hen eens moeten informeren hoe we hen extra kunnen stimuleren.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Vooreerst van mijzelf de beste wensen voor iedereen. Ik hoop dat het een beter jaar mag worden dan we hopen, zelfs.

In eerste instantie – collega Vaneekhout gaf het ook al eventjes aan – was de responsgraad toch niet helemaal wat te verwachten viel. Misschien zitten we

daar – het is natuurlijk een doodoener, maar na twee jaar corona heeft het impact op alles – ook wel met het element corona, namelijk dat dit er niet bij genomen kon worden. Misschien is het de moeite waard om het te herbekijken eenmaal we eindelijk door de pandemie door zijn.

Wat de intergemeentelijke samenwerking betreft: dat is zeker in het licht van de regiovorming ook iets dat voor ons een interessante denkpiste is. We zitten natuurlijk met de ruimte die moet worden gehouden voor maatwerk. Steden en gemeenten verschillen onderling erg van elkaar, en jongeren en hun activiteiten ook. Daar moet aandacht voor blijven. Lokale autonomie en lokale verantwoordelijkheden spelen ook. Misschien is er een manier om bijdragen vanuit het lokale niveau te gaan afstemmen op de lokale dienstverlening. Niet elke stad of gemeente heeft dezelfde dienstverlening nodig als een andere en heeft dus ook niet dezelfde vragen richting Bataljong. Misschien is er daar ook nog ruimte voor in de toekomst.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank voor de opmerkingen en suggesties, collega's, die we zeker meenemen.

Ik zal misschien beginnen met de responsgraad. Die is inderdaad voor verbetering vatbaar. Dat klopt. Collega Perdaens verwijst naar de coronasituatie, die ongetwijfeld ook wel een beperkte impact gehad kan hebben.

Ik wil wel opmerken dat de respons, hoewel ze zeker niet optimaal is, wel in stijgende lijn is ten aanzien van eerdere bevragingen. Dat is toch eerder positief in moeilijke tijden. Dat is op zich hoopgevend. Maar ik ga akkoord dat we bij de driemeting die we hopenlijk in 2026 kunnen realiseren – al dan niet met de collega's hier rond de tafel en met mezelf – effectief ook ter harte nemen om dat zeker voldoende onder de aandacht te brengen van de lokale besturen en ook binnen de lokale besturen pleiten om daar voldoende ruimte voor te maken.

Het is niet verrassend, natuurlijk, dat we een aantal steden en gemeenten hebben die nog grote stappen vooruit zouden kunnen zetten op het vlak van kindvriendelijkheid. Dat wordt in dit rapport ook bevestigd. Kunnen we ook vragen aan Bataljong om daar een extra nazicht of een controle of een melding te doen? Het zit in hun kerntaak om die ondersteuning te geven. Zij hebben daar al contacten, ze ontvangen daarover ook vragen van de besturen. Soms is het een realiteit met een lokale jeugddienst of een lokale dienst waarbij de lokale jeugddienst is opgegaan in een vrijetijdsdienst waarbij het niet altijd evident is voor Bataljong om daar voldoende de vinger aan de pols te houden. We kunnen dit zeker verder mee bekijken.

Wat de jeugdambtenaren en hun positie betreft, daarvan kan ik het volgende zeggen. De ondersteuning van de jeugdambtenaren is echt een van de kerntaken van Bataljong vandaag. Ik merk ook als ik op het terrein aanwezig ben en bezoeken doe, dat je in gemeenten meestal wel een schepen of burgemeester hebt die trekende kracht is, maar in de gemeenten waar het goed gaat, zie je ook altijd een dynamische jeugddienst en zie je ambtenaren die dat trekken. De ondersteuning is effectief vanuit Vlaanderen iets wat we absoluut moeten doen, en we doen dat inderdaad via Bataljong.

Wat de intergemeentelijke samenwerking betreft, is het zo dat de middelen voor Bataljong wel structureel zijn. Het betreft 150.000 euro. Alleen de invulling hebben we nog niet vastgelegd en bepaald in een meerjarig traject. Waarom? Omdat 2021 en 2022 de jaren zijn waarin bekeken wordt op welke wijze die ondersteuning het best mogelijk vorm kan krijgen. Het is niet zo dat die middelen betwist zijn. We hebben die in onze meerjarenplanning vastgelegd. Bataljong kan, als de plannen worden ontwikkeld, op de ondersteuning rekenen die daarvoor nodig is.

De vraag rond het Gemeentefonds is een minder evidente vraag. Dat is een dossier uit het verleden met cijfers uit het verleden die vandaag misschien niet meer actueel zijn. Dat opnieuw opsporen en actualiseren lijkt mij een bijzonder complexe en technische bezigheid. Bovendien en in het licht van de bredere financiering van de lokale besturen, is het ook minder relevant. Jeugdbeleid is op het vlak van financiering maar een relatief detail. In de financiële lokale besturen zijn er veel andere debatten. Ik denk dat je dan beter het globale kader bekijkt. De middelen zijn niet meer geormerkt. Ik denk ook niet dat je ze opnieuw als zodanig moet bekijken en daar dan een technische controle moet opzetten. Daar zie ik eerlijk gezegd, collega Vaneeckhout, niet zoveel heil in om dat opnieuw te openen.

Collega Rombouts heeft terecht verwezen naar het belang van participatie. Dat geldt zeker voor ons eigen beleid vanuit Vlaanderen maar voor lokale besturen is dat ook het geval. Het is ook de kracht van deze bevraging. Dat wordt er ook in aangetoond. Daarom reken ik erop dat lokale besturen dat echt ter harte gaan nemen, onder meer via lokale jeugdleden, en dat ook dynamiseren in gemeenten waar dat niet of nog weinig het geval is. Ik reken erop dat ze de participatie via de geëigende kanalen voortzetten, en dat niet alleen via de klassieke kanalen zoals de jeugdraad, maar op alle mogelijke manieren. Dat is natuurlijk het startpunt van een kindvriendelijk beleid.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, inhoudelijk heb ik hier op dit moment zeer weinig op aan te vullen. Ik denk dat er nog boeiende debatten in het komende jaar zullen worden gevoerd rond deelaspecten hieromtrent. Wat betreft het Gemeentefonds wil ik nog eens verduidelijken dat het zeker geen pleidooi is om de oormerking opnieuw in te voeren, maar misschien kan wel bij het ooit hervormen van ons Gemeentefonds de jeugdreflex meespelen en kunnen er een aantal jeugd-indicatoren in kaart gebracht worden die misschien mee de verdeling van het Gemeentefonds zouden kunnen bepalen. Dat is een interessante denkpiste voor later. De rest volgen we op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het mentale welbevinden van jongeren – 1200 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): 'Je suis pas tout seul à être tout seul', de nieuwe single van Stromae zou zo maar eventjes de soundtrack kunnen zijn van het mentaal welbevinden van niet alleen de Vlaamse jeugd natuurlijk, maar de jeugd in het algemeen.

Als het over het mentale welzijn van onze jongeren gaat, dan staan alle alarmsignalen op rood. We zitten nu twee jaar ver in de coronacrisis en jongeren zijn veel te vaak het eerste slachtoffer geweest van de genomen maatregelen, en dat begint serieus te wegen. Ik heb in mijn vraag enkele onderzoeken en resultaten opgenomen en ik som ze eventjes voor jullie op.

Reeds in maart 2021 stelde de Groep van Experts voor Managementstrategie van COVID-19 (GEMS) dat het mentaal welzijn van jongeren het zwaarst te lijden had onder de aanslepende coronacrisis. Dat is ondertussen bijna een jaar geleden. In oktober verscheen het rapport 'On My Mind' van UNICEF. Dat rapport ondervroeg

200.000 jongeren wereldwijd, en de resultaten deden naar adem happen. Zelfdoeding blijkt immers de tweede grootste doodsoorzaak in de EU bij de groep tussen 15 en 19. Hetzelfde rapport toont ook aan dat specifiek in België 16 procent van de jongens en meisjes met geestelijke gezondheidsproblemen kampt. Een rapport van de Christelijke Mutualiteit (CM) dat recent in de pers verscheen, toont aan dat sinds begin 2021 veel meer jongeren in het ziekenhuis worden opgenomen met mentale problemen. In Nederland berichtte psychiater Elnathan Prinsen dat het aantal psychische stoornissen bij jongeren tot 24 jaar stijgt na jaren van stabiliteit, voor het eerst in veertig jaar. De stijging staat volgens hem duidelijk in verband met de coronapandemie en de genomen maatregelen, zoals schoolsluitingen of ingrijpen op hun vrije tijd, zaken die ook onze jongeren niet vreemd waren.

Al die voorbeelden maken duidelijk dat het mentaal welzijn en welbevinden bij jongeren momenteel heel erg onder druk staat. Ze zijn de eerste slachtoffers van de maatregelen, keer op keer, en de uitzichtloosheid en het gebrek aan positieve vooruitzichten zijn voor jongeren, die nog volop in hun fysieke en mentale ontwikkeling zitten, extreem impactvol.

Minister, uiteraard is het minister Beke die hier een kernrol in speelt, maar ik durf toch ook te zeggen dat u als minister van Jeugd en Media ook een zeer prominente rol kunt spelen. Alle mogelijke hulpverlening waar jongeren terecht kunnen, moet breed bekendgemaakt worden, willen we ervoor zorgen dat jongeren de weg er-naartoe vinden.

Minister, welke initiatieven hebt u al genomen om jongeren te informeren over waar ze terecht kunnen wanneer ze het mentaal moeilijk hebben? Wat zijn de voorlopige resultaten van de al uitgerolde initiatieven? Zijn er tussentijdse rapportages beschikbaar? Welke initiatieven zitten momenteel nog in de pijplijn? Op welke termijn zult u die initiatieven nemen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Mevrouw Perdaens, dank u voor deze vraag over een superbelangrijk thema in het jeugdbeleid, namelijk het mentaal welbevinden van jongeren. Het is iets dat door corona nog veel acuter is geworden. U verwijst ook terecht naar een aantal onderzoeken en bevragingen. Maar ook voor corona was het al een zeer relevant thema. Ik kan zeggen dat corona de problematiek die reeds acuut was, meer en terecht onder de aandacht heeft gebracht.

Ik verwijs – en ik ben daar eigenlijk wel fier op – naar de vastlegging van de prioriteiten in het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP), waarin we begin 2020, enkele maanden voor de eerste coronalockdown, vijf prioriteiten hebben vastgelegd. Prioriteit nummer een was mentaal welbevinden. We hebben tijdens de pandemie vastgesteld dat dit regelmatig opnieuw onder de aandacht is gekomen en dat het mentaal welbevinden van kinderen en jongeren nog meer dan voordien sterk onder druk heeft gestaan.

U hebt zelf verwezen naar onderzoeken en bevragingen. We hebben met ons Jeugdonderzoeksplatform (JOP) een meerjarige overeenkomst gesloten en in samenwerking met HOGENT is er recent een onderzoek gebeurd. Omdat in 2018 een soortgelijke bevraging werd gedaan, hebben we zicht op de evolutie van het mentaal welbevinden en ook het effect van de coronacrisis. Het mentaal welbevinden van kinderen tussen 10 en 20 jaar en hun vertrouwen in de toekomst is gedaald. Wel geeft het onderzoek aan dat ze relatief goed geïnformeerd zijn over het coronavirus en zich ondersteund voelen door vrienden. Dit wijst ook op het belang van goede en duidelijke informatie aan kinderen en jongeren.

Mijn collega's in de Vlaamse Regering nemen ter zake belangrijke initiatieven: minister Beke rond Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, minister Weyts wat onderwijs

betreft. Maar ook in het jeugdbeleid – daar hebt u gelijk in – nemen we een aantal belangrijke initiatieven om het welbevinden van kinderen en jongeren te versterken en om hen goed te informeren over de verschillende kanalen die daarbij beschikbaar zijn.

Ik geef een aantal voorbeelden in antwoord op uw vraag. Er zijn een aantal laagdrempelige organisaties, zoals de jongerentelefoon en -chat Awel en het informatieplatform WAT WAT, die we hebben versterkt. Dat was bij aanvang van de coronacrisis eenmalig, maar inmiddels hebben we die financiële versterking structureel recurrent gemaakt. Zij houden immers de vinger aan de pols. Effectief luisteren, peer-to-peersupport, gericht doorverwijzen en eerste antwoorden geven, zit in het DNA van deze organisaties. Het is ook gebleken uit die JOP-studie dat het effectief bijdraagt aan het goed geïnformeerd zijn van jongeren.

In de beheersovereenkomst met de VRT werd een bepaling opgenomen over verplichte verwijzing naar de Zelfmoordlijn en, afhankelijk van de context van het aanbod, verwijzing naar luister- en/of hulplijnen, zoals Awel, WAT WAT, 1712. Wie regelmatig naar Ketnet of Karrewiet kijkt, merkt ook dat het systematisch wordt opgevolgd en dat er effectief naar die kanalen wordt verwezen. Hetzelfde geldt trouwens voor de andere zenders en kanalen van de VRT.

Van de steden en gemeenten die het label 'kindvriendelijke stad of gemeente' uitgereikt kregen afgelopen jaar, ondervonden vele dat het een manier was om specifiek hun werking rond mentaal welzijn te belonen en in de verf te zetten. Je merkt dat dit vaak een bepalend element was voor de toekenning van het label.

We hebben recent werkingssubsidies toegekend aan de landelijke jeugdwerkorganisaties. Ook daar gaat heel wat structurele financiering naartoe om ervoor te zorgen dat die organisaties ondersteund worden om aangepast aan hun manier van werken ontmoetingsplekken te zijn voor kinderen en jongeren, signalen op te vangen en aandacht, ontspanning en de nodige steun te bieden. Jeugdwerkers geven eerste informatie en verwijzen door zonder dat ze zelf de rol van hulpverlener moeten opnemen.

De lopende tweejarige projecten Veerkracht Versterken voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties werken uitdrukkelijk aan het uitstippelen van een duurzaam traject om kinderen en jongeren ruimte en zuurstof te bieden binnen een gevarieerde, zinvolle, creatieve vrijetijdsbeleving.

Ook binnen de prioriteit welbevinden van het JKP worden specifieke initiatieven uitgewerkt met aandacht voor veerkracht, mentale weerbaarheid en taboedoorbreking op het vlak van welbevinden. Ik verwijs hierbij onder meer naar de oprichting van een platform omtrent pesten en cyberpesten, de verdere uitrol van OverKop-huizen, integriteitsversterkend werken door de uitrol van de kindreflex en het verspreiden van het pakket '(n)iets mis mee?!', aandacht voor identiteit en identiteitsontwikkeling, enzovoort.

De impact van deze vele initiatieven tot informeren van kinderen en jongeren over waar ze terecht kunnen, wordt op verschillende manieren opgevolgd. Jaarlijkse werkingsverslagen van organisaties in het jeugdwerk geven inzicht in de besteding van de middelen, de organisatie van activiteiten en aanbod en het bereik ervan. Voor WAT WAT zit de rapportage vervat in het werkingsverslag van De Ambassade. Mijn departement volgt deze rapportageverplichting ook inhoudelijk nauwgezet op.

Een aantal initiatieven kennen extra opvolging. Zo worden de projecten Veerkracht Versterken academisch ondersteund en begeleid door de hogeschool UCLL. De projecten startten eind 2021 en tegen eind dit jaar wordt een tussentijdse rapportage

verwacht. De academische begeleiding zal daar ondersteuning aan bieden om ervoor te zorgen dat dit structureel ingebed kan worden en dat er lessen uit getrokken kunnen worden.

De labelwerking 'kindvriendelijke steden en gemeenten' wordt dan weer opgevolgd door een stuurgroep.

Een mogelijke interessante graadmeter zal de tussentijdse evaluatie zijn van het JKP, die dit jaar wordt opgemaakt en in het najaar aan jullie zal worden voorgelegd en besproken – neem ik aan – in deze commissie. Welbevinden is daar de eerste prioriteit. Ik denk dat we op die basis nog eens de discussie zullen kunnen voeren om te zien waar we staan in de uitvoering van deze prioriteit.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De bezorgdheid om mentaal welzijn is niet nieuw en het is heel erg goed dat dit ook al in het JKP duidelijk naar voren kwam, maar de druk neemt natuurlijk wel toe. Dat bleek uit de onderzoeken die ik aanhaalde.

Toen gepubliceerd werd dat ik vandaag de vraag zou stellen, werd ik gecontacteerd vanuit het veld zelf. Enerzijds kreeg ik opnieuw de cijfers door van de bevraging van Waddist van De Ambrassade. Dat gaat natuurlijk niet specifiek over covid. Die bevraging is heel breed. Het geeft ook geen zicht op de data voordien. U had natuurlijk wel andere data. Maar wat wel opvallend was, is wat Waddisters aangeven dat ze nodig hebben. Zij willen te weten komen hoe ze voor hun mentale welzijn kunnen zorgen. Meer nog dan alleen wanneer er iets mis is, daarmee ergens terecht kunnen – iets wat ongelooflijk belangrijk is en waarop al heel hard wordt ingezet – is het proactief aan zelfzorg kunnen doen. Dat zal in de toekomst iets heel belangrijks worden. We zien dat bij onze leeftijdsgenoten, maar ook steeds meer bij jongeren. Dat is veel ruimer dan alleen maar de aanpak van de acute noden.

Ik werd ook gecontacteerd door de Kinderrechtencoalitie. Jullie hebben waarschijnlijk allemaal het standpunt met nieuwe adviezen gelezen dat ze in december 2021 lanceerden. Ook daar werd gevraagd om aandacht voor mentaal welzijn. De impact is heel concreet en zal nog doorlopen na de pandemie. Ik denk dat dat iets is waarvan wij ons allemaal wel vergewissen, maar het is heel belangrijk om daar nu al mee aan de slag te gaan.

Vandaar enkele bijkomende vragen.

Staat de zelfzorg en het jongeren aanleren om voor hun eigen welzijn te zorgen op de een of andere manier op de planagenda? Neemt u de bezorgdheden uit het standpunt van de Kinderrechtencoalitie mee bij de planning en het overleg richting het Overlegcomité en binnen de Vlaamse Regering? Nu al wordt voorspeld dat op middellange en lange termijn de impact op het mentaal welzijn enorm zal zijn. Werkt u aan een plan van aanpak om vanuit uw bevoegdheden te doen wat u kunt om dat te ondervangen?

U verwees in uw antwoord naar 1712 en naar Awel en dergelijke hulpcontactlijnen voor wat betreft de openbare omroep. Lopen er al gesprekken bij de commerciële zenders? Is dat iets wat nog gedaan kan worden, om toch zo breed mogelijk deze kanalen bekend te maken?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Ik wil aansluiten omdat dit een zeer belangrijke problematiek is die zo goed als wekelijks aan bod komt in de commissie Welzijn en ook terecht hier geagendeerd wordt. Men spreekt u, minister, aan als coördinerend

minister van kinder- en jongerenrechten. Ik denk dat we allemaal beseffen hoe ernstig het is, maar ook dat het toch niet voldoende doordringt.

Het probleem was al uitdagend en groot voor de coronacrisis. Het zal groot blijven na de coronacrisis. Maar als je weet dat in bepaalde onderzoeken een op de twee jongeren aangeeft zich slecht of heel slecht in zijn vel te voelen; en als je weet dat geestelijke gezondheidsproblemen die worden opgelopen in de fase tussen 0 en 25 jaar, meestal of heel vaak gevolgen dreigen te hebben voor de rest van het leven, dan dreigen we, collega's, echt met een generatie te zitten die de rest van haar leven de sporen van corona zal meedragen, zoals ze ook de sporen van de geestelijke gezondheidszorg buiten corona meedraagt, en die dus een blijvende zowel individuele als maatschappelijke impact voelt van onze situatie en de situatie waarin zij zijn opgegroeid. Dan is het schuldig verzuim van het beleid dat wij die jongeren, op het moment dat ze hulpverlening zoeken, zeggen dat ze binnen vijf of zes maanden maar eens moeten terugkomen. Dan is het schuldig verzuim als centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) aan de alarmbel trekken en zeggen dat ze bezig moeten zijn met contactopsporing en dat ze geen tijd hebben om op de schoolvloer er echt mee aan de slag te gaan. Dan is het schuldig verzuim als de wachtlijsten in de centra voor geestelijke gezondheidszorg alleen maar oplopen.

Minister, er zal dus meer creativiteit en zoekwerk nodig zijn, en ook een echt urgentieplan. Mijn vraag is dan ook zeer simpel: bent u van plan om de komende dagen en weken met de sector en met minister Beke en met alle andere collega's, ook op het federale niveau, samen te zitten om hier de lead in te nemen en te zeggen dat we een urgentieplan nodig hebben voor de generatie die is opgegroeid in deze tijd?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil de collega danken voor de vraagstelling, maar ook voor de wijze waarop we het debat kunnen voeren. Ik heb er een beetje moeite mee wanneer we als beleidsmakers heel zware beschuldigende woorden in de mond nemen. Ik vind dat dit soort van thema dit niet verdraagt. Ik vind dat betreurenswaardig, vooral omdat dat ook een impact heeft op jongeren en de wijze waarop we met hen omgaan.

Minister, de thematiek en de uitdaging waar we voor staan, waren inderdaad ook voor corona al zeer duidelijk. We werken en draaien in een maatschappij waar de druk op onze kinderen en jongeren immens is. Inderdaad, covid en corona maken het zeker niet simpeler. Maar we mogen de problematiek niet tot covid of corona verengen. Dat is niet correct.

In die zin, minister, klopt het dat in crisissituaties extra aandacht gaat naar de hulpverlening. Die moet er inderdaad zijn. Maar ik stel voor om dit te doen met de nodige bespreekbaarheid. We moeten de kanalen kenbaar maken. We moeten daar verder op inzetten.

Ik stel mij anderzijds ook de vraag – en ook de collega verwees ernaar – naar het preventieve. Op welke manier kunnen we oorzaken wegnemen? We moeten die oorzaken heel breed zien. Dat zal niet vanuit alleen maar het jeugdbeleid kunnen. Dat gaat over alle beleidsdomeinen heen. In die zin wil ik, minister, u vragen in welke mate u binnen de regering draagvlak voelt om vanuit de verschillende beleidsdomeinen rond de beleidsprioriteit 'Mentaal welzijn' binnen het JKP mee te werken aan een preventieve benadering van de veerkracht van jongeren, van het welzijn van jongeren. Daarnaast is inderdaad zelfzorg ook een belangrijk item. Dat moet en kan zeker ook meegenomen worden. Minister, in welke mate denkt men er binnen andere beleidsdomeinen aan om initiatieven te nemen om het preventieve welzijn van kinderen en jongeren te versterken?

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, de nadruk is hier heel terecht gelegd op de preventieve aanpak, op de zelfzorg en de veerkracht. Minister, voor mij mag dat nog prominenter. U bent inderdaad coördinerend minister. Er is een heel grote rol weggelegd voor Onderwijs. U hebt daarnaar verwezen. Minister Weyts heeft een aantal initiatieven uitgerold. Dan gaat het toch over het hoger onderwijs en middelen die hij daar, specifiek in coronatijden, heeft vrijgemaakt. Maar we zitten natuurlijk met de groep leerlingen uit het leerplichtonderwijs, die nog jonger zijn maar waar de preventieve aanpak minstens even belangrijk is. Dat is inderdaad de rol van de CLB's. Die hebben daar totaal geen ruimte voor gehad omdat ze werden ingeschakeld in de contactopsporing en de teststrategie. Maar ook voorheen was dat iets waar er toch te weinig ruimte voor was in de CLB's. Volgens ons moet worden bekeken of een andere organisatie en een versterking noodzakelijk zijn. Voor mij is het heel cruciaal om te bekijken wat er nog meer kan worden gedaan voor leerlingen in het leerplichtonderwijs die het hoger onderwijs nog niet bereikt hebben en die jonger zijn, waarbij er te weinig ruimte is in de CLB's om echt preventief te werken.

Minister, kunt u, naast al het overleg dat u heeft, zeker nog eens met uw minister van Onderwijs samenzitten om te bekijken of daar versterkingen mogelijk zijn? Dat wil ik nog zeer graag eens benadrukken.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Voorzitter en collega's, dank u voor de opmerkingen die nog gegeven zijn.

Ik start met het belang van zelfzorg, waarop collega Perdaens terecht de nadruk legt, en het preventieve. Dat is inderdaad in alle beleidsdomeinen essentieel. In het jeugdbeleid leg ik de nadruk op vrije tijd. Collega Vaneeckhout verwijst naar een urgentieplan voor de hulpverlening. Hulpverlening is natuurlijk belangrijk. Dat is de bevoegdheid van collega Beke. Maar we moeten veel meer de shift maken van hulpverleningsdenken naar investeren in vrije tijd, en dat ook combineren met nieuwe vormen van hulpverlening. Dat is een veel efficiëntere manier om mentaal welzijn aan te pakken dan onze kinderen en jongeren in hun ongeluk te storten en vervolgens een therapie te betalen. Ik heb heel vaak de indruk dat dat de teneur is – allicht niet bij u, collega Vaneeckhout –, zeker als ik kijk naar een aantal redeneringen, zelfs tot op het niveau van bepaalde insteken voor het Overlegcomité. Men zegt: 'Oké, het is een moeilijke situatie voor jongeren, maar laat ons investeren in psychiatrie, en dan komt het wel in orde.' Dat is natuurlijk een redelijk perverse gedachte omdat je met veel meer middelen dan dat preventief veel sterker werk kunt leveren.

Ik zie daar dan ook mijn eerste taak, om op het belang van vrije tijd voor het mentaal welzijn de nadruk te leggen zowel binnen het jeugdbeleid in de verticale of strikte zin van het woord, alsook binnen de beleidsdomeinen in de hele Vlaamse Regering – ook op vlak van cultuur en sport.

Het heeft weinig zin om in te gaan op de werking van de CLB's voor Onderwijs of de hulpverlening in het beleidsdomein Welzijn. Ook daar heb je natuurlijk een preventieve rol. Collega Meuleman, de CLB's hebben natuurlijk heel wat taken door corona vandaag. Maar het is niet zo dat ze alleen dat doen. Onderwijs werkt preventief onder meer via de nadruk op welbevinden door de CLB's. De zorgleerkracht doet ook regelmatig mails daarover via Smartschool. Kortom, CLB's zijn natuurlijk niet alleen met contacttracing bezig. Dat is in de teneur van uw vraagstelling toch wel een klein beetje vertekend.

Sowieso wordt dit in het beleid van alle ministers meegenomen en, collega Rombouts, ik denk dat de hele regering zich bewust is van die urgency. Er is binnen de regering, bij alle collega's, een sense of urgency. We moeten hier hard rond

werken. Vandaag gaat het in de eerste plaats over wat er mogelijk is voor kinderen en jongeren. Volgende week komt er weer een Overlegcomité aan, begin volgende week allicht. We hebben nog deze voormiddag samengezeten met onze sector, de drie ministers van Jeugd, de federale minister van Volksgezondheid en het Coronacommissariaat om te kijken hoe we de jeugdsector op een betere manier kunnen integreren in de jeugdbarometer. Ik geloof dat collega Van de Wauwer daar gisteren ook in de plenaire vergadering naar heeft gepeild. Het is inderdaad de bedoeling dat we ook de jeugdsector daar extra in kunnen integreren. Dat is niet altijd evident. Maar we willen ze in elk geval meer coherentie en voorspelbaarheid geven, wat natuurlijk voor kinderen en jongeren en ook voor hun mentaal welzijn een heel bepalend element is.

Misschien een laatste elementje rond 1712. Collega Perdaens, u zei dat het binnen de VRT afgesproken is in de beheersovereenkomst, en u vroeg: 'Wat doet u naar de private omroepen toe?' Collega, ik heb natuurlijk niet de mogelijkheid om dat af te dwingen, maar we zijn wel in gesprek met hen. We proberen dat onder de aandacht te brengen. Ook de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) is daarmee bezig. Dat is dus iets wat aan hen wordt voorgelegd omdat ik merk dat ook daar steeds meer aandacht is om de geschikte kanalen zoals 1712 te vermelden. Dat is effectief nog iets dat we verder opvolgen, niet alleen bij de publieke omroep maar ook bij de private mediabedrijven, want het gaat niet alleen over journalistiek.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank voor de antwoorden, minister. Geestelijke gezondheidszorg is iets ongelooflijk fragiels, zeker voor geesten in ontwikkeling. De collega's hebben gelijk: het was voor covid zo en het zal na covid zo zijn, maar het verdient natuurlijk wel aandacht dat de pandemie ook op dat vlak invloed zal hebben.

Nu, ook wij moeten er alles aan doen om zelfzorg te promoten en beschikbare kanalen bekend te maken. Dat is niet alleen aan de omroepen. Dat moet gebeuren via alle kanalen die ons ter beschikking staan. Met 'wij' bedoel ik dan niet in het minst alleen politici. Ik denk dat we allemaal best wel uitgebreide kanalen hebben die daarvoor gebruikt kunnen worden. Ik vind het telkens ongelooflijk spijtig om te merken dat collega's de kans laten liggen om die verwijzingen te maken. Het gaat natuurlijk ook verder. Het is natuurlijk ook niet alleen na een actieve hulpvraag dat er zorg moet zijn. Die aandacht voor de proactieve zelfzorg moet meer zijn dan vrijetijdsbesteding. In een samenleving die digitaal is en constant aanstaat en die zichzelf continu prikkelt en overprikkelt, gaat het alleen nog belangrijker worden om voor jezelf te kunnen zorgen, om je grens te leren aangeven en om te leren ontspannen op een veelheid van manieren. Maar dat is natuurlijk veel ruimer dan vrijetijdsbesteding.

Minister, ik kijk er alvast naar uit om hierover met u in gesprek te blijven gaan en verder op te volgen hoe het zal verlopen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over het bedelen naar gifts bij minderjarigen op TikTok – 1099 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Er is een nieuwe trend op TikTok die is overgevaaid uit de Verenigde Staten en Nederland waarbij een TikToker een livestream

houdt en zijn volgers vraagt om een gift. Een gift is dan een soort token dat kan worden aangekocht via het platform en dat doorgegeven kan worden. 20 procent van de waarde is voor de begunstigde, de overige 80 procent is voor TikTok. Zo kan er veel geld aan verdiend worden, ook door diegene die de stream houdt.

Minderjarigen kunnen op het platform geen giften doen, maar dat kan natuurlijk gemakkelijk omzeild worden als er gelogen wordt over de leeftijd. Dat doet wel zorgen baren omdat minderjarigen zo slachtoffer kunnen worden van de praktijk om giften te vragen aan de volgers, wat een commerciële praktijk is.

Recent publiceerde de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) het Content Creator Protocol (CCP). Dat is bedoeld voor iedere contentcreator, vlogger of influencer die een audiovisuele mediadienst aanbiedt en die gevestigd is in Vlaanderen. Het handelt over de commerciële communicatie op sociale media, de bescherming van minderjarigen en een verbod op haatspraak. Het lijkt ons goed om de genoemde TikTokpraktijk eens tegen het licht te houden ten aanzien van dat CCP. Van daaruit heb ik ook een aantal vragen aan de minister.

Bent u op de hoogte van deze problematiek? Bestaan er relevante cijfers?

Hoe gaat het in zijn werk op TikTok om gifts te kunnen kopen? Moet er dan een bankrekening aan gekoppeld zijn, of een kredietkaart, of gaat dat via de telefoonfactuur? Hebben ouders hier dan geen zicht op?

Zijn er contentcreators die tekortschieten ten aanzien van het CCP, de bestaande regelgeving van de VRM?

Blijft het platform TikTok in gebreke ten aanzien van de rechten van zijn gebruikers, inzonderheid de minderjarigen?

Wat zal de minister doen om te vermijden dat minderjarigen slachtoffer worden van de bedelpraktijk om gifts?

Zal de VRM rapporteren over inbreuken en evoluties aangaande het CCP?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik ben effectief op de hoogte van deze vrij verontrustende problematiek. Het is trouwens een trend die niet alleen op TikTok voorkomt maar ook op andere socialemediaplatformen.

We hebben niet zo heel veel relevante cijfers daarover. Misschien het vermelden waard is het vorige onderzoek Apestaartjaren. Daar werd gevraagd of het soms voorkomt dat men per ongeluk geld uitgeeft. Jongeren hebben rond onlineaankopen geantwoord dat er in 76 procent van de gevallen thuis geen regels zijn afgesproken. In drie vierde van de gezinnen worden er geen afspraken over gemaakt. Wat kinderen betreft, wordt er toch aangegeven dat de problematiek cijfermatig eerder beperkt is. Heel weinig kinderen – amper 5 procent – geven soms per ongeluk geld uit op hun computer, tablet of smartphone. Als dit voorkomt, dus in kleine aantallen, is dat vooral tijdens het gamen. We hebben dat hier ook al besproken dat gamen soms wel een risico-omgeving is voor het uitgeven van geld op een onbedoelde wijze. Maar bij TikTok heb ik daar geen nadere cijfers over. Het is wel zo dat TikTok formeel hiermee in orde is.

We weten dat je maar een account mag hebben vanaf 13 jaar. We weten ook dat kinderen er toch vaak op zitten, omdat ze dat account zelf aanmaken en liegen over hun leeftijd of omdat ze dat via de ouders doen. Ze zitten wel degelijk op TikTok. Livestreams zijn mogelijk vanaf 16 jaar. Giften zijn maar mogelijk vanaf 18 jaar. We weten ook dat TikTok regelmatig tussentijdse leeftijdschecks doet,

maar dat is natuurlijk niet sluitend. Ze zijn wel formeel in orde op het vlak van de leeftijd, maar in de praktijk zullen er zeker gevallen zijn waar ook kinderen bij betrokken worden.

Hoe worden de aankopen in TikTok gedaan? Dat wordt gedaan met de betaalmethodes die aan de Google Play- of de App Store-account is gekoppeld. Dat kan gebeuren via meerdere opties: via creditcard, via de telefoonfactuur van de mobiele telefoon, via PayPal of via Bancontact of via Apple Pay bij Appleproducten. De ouders zouden dus wel degelijk zicht moeten hebben op het gebruik van deze betaalmiddelen. Het is niet zo dat je als ouder daar machteloos tegenover staat. Je kunt dit wel degelijk opvolgen, mocht dat het geval zijn dat je kind daarin verzeild geraakt.

Wat is mijn prioriteit vanuit het beleid? Dat is, zoals in de verschillende onderdelen en problematiek, mediawijsheidsbeleid. Sensibilisering ten aanzien van kinderen en jongeren en zeker ook ten aanzien van de ouders is van groot belang. Op dit moment wordt ook de samenwerkingsovereenkomst met ons Vlaams Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid afgerond. Naar de toekomst toe zal Mediawijs nog meer inzetten op sensibilisering van zowel jongeren als hun ouders zodat ze gewapend zijn om gepast te reageren op dit soort nieuwe fenomenen.

Wat betreft de VRM en het CCP heb ik contact opgenomen met de VRM om hun insteek te kennen. Het Content Creator Protocol, of het CCP, is nog maar zeer recent van kracht. U weet dat dit het gevolg is van de omzetting van de AVMD-richtlijn (audiovisuele mediadiensten) en het extra personeel dat daarvoor is aangeworven waardoor ze dit ook kunnen monitoren. Er zijn nog geen formele inbreuken vastgesteld. Zodra er inbreuken vastgesteld worden, dan zullen deze volgens de voorgeschreven procedures worden afgehandeld en zullen de beslissingen gepubliceerd worden op de website van de VRM.

Het verdienmodel van TikTok is als dusdanig niet verboden in het kader van het Mediadecreet. Maar ik heb ook nog een ander initiatief, dat we hier al meermaals hebben besproken en dat dit voorjaar tot resultaten moet leiden, namelijk de code of conduct voor influencers of de influencerscode, die toch ook rond dit thema kan werken. Ook influencers zelf moeten goed opletten dat, wanneer ze dit soort van praktijken doen, ze zich zeker niet richten tot kinderen. Het is heel duidelijk dat dit niet gepast is.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad een vrij nieuw fenomeen. De opzet van de vraag was vooral om het probleem te signaleren en op de agenda te zetten, ook de politieke agenda, zodat de instrumenten die we hebben of nog in ontwikkeling zijn, zoals het CCP of de code of conduct, daarop kunnen inspelen en er rekening mee kunnen houden. Het is belangrijk om te proberen, zo veel mogelijk, preventief te werken. Het zal op dit moment misschien nog niet heel erg doorgebroken zijn, maar het is goed dat u op de hoogte bent, er rekening mee houdt, het zult opnemen in de code of conduct en het misschien zult signaleren bij het CCP. In die zin ben ik tevreden en heb ik geen bijkomende vragen meer.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoorden. Het verbaast mij eigenlijk niet heel erg dat het in veel gevallen gaat over het feit dat men thuis geen afspraken heeft gemaakt over wat al of niet uitgegeven mag worden of waaraan geld mag worden besteed. Ik denk dat dat een heel belangrijk gesprek is om te voeren. Spijtig dat dit nog steeds niet vaak gebeurt.

U geeft terecht aan, minister, dat de kern daarvan sensibilisering is. Sensibilisering van de influencers, van de gebruikers, van de ouders van minderjarige gebruikers kan dit soort zaken voorkomen.

U geeft aan dat het zelden voorkomt, en dat is goed nieuws. Ik merkte zelf op dat een van de Vlaamse influencers regelmatig zelf ook verwijst naar deze praktijken en dit streng veroordeelt. Ik vond dat interessant om tegen te komen.

De vraag is verder wat de overheid naast sensibilisering kan doen. U geeft aan dat u het zult opnemen in de influencerscode, en dat is een goed gegeven. Daar ben ik van overtuigd. De vraag is natuurlijk nog steeds dat als u dit zult opnemen, op welke manier dit afdwingbaar zal zijn, op welke manier influencers gehouden kunnen worden aan het niet-uitvoeren van dergelijke praktijken. Het is laakbaar, maar technisch gezien is het geen wettelijke overtreding. Hoe zal ervoor gezorgd worden dat de influencerscode – ik blijf erop terugkomen – meer is dan een papieren tijger?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik wou mij toch ook even aansluiten bij de zeer interessante vraag, omdat het iets is dat mezelf ook wel eens is opgevallen de laatste weken.

Minister, u spreekt over een randfenomeen of iets dat weinig gebeurt. Ik heb geen cijfers omdat ze er uiteraard niet zijn, maar mijn persoonlijke ervaring – voor wat die waard is – leert dat dit probleem steeds groter aan het worden is en dat het vrij ver gaat. Er zijn influencers op wie men kan reageren tijdens een liveshow die ze aan het presenteren zijn, en men kan dan giften doen en dan doet de man of vrouw in kwestie iets. Men ziet dan in de comments 13-jarigen zeggen: 'Ik ben 13 jaar. Ik kan geen giften doen. Ik kan u niet kopen. Hoe komt dat?' En dan is de reactie van de man in kwestie: 'Vraag aan je ouders wat zakgeld, of regel het zo en zo.' Men probeert echt wegen aan te reiken om dat allemaal te kunnen omzeilen.

Tot op zekere punten vind ik dit inderdaad, zoals mevrouw Perdaens zegt, de verantwoordelijkheid van de ouders, maar ik zou toch ook niet onderschatten tot wat sommige mensen in staat zijn, hoever ze bereid zijn te gaan, ook los van de giften zelf. Ik heb zelf gezien wat er op een gegeven moment gebeurd is – ik spreek niet rap in grote woorden – inzake aanranding enzovoort. Zo begon men giften te geven om het meisje op de camera te kussen, terwijl het duidelijk was dat die vrouw dat niet wou. Het kan leiden tot zeer nare praktijken. Het is dus echt wel iets dat we in het oog moeten houden, het hele circuit dat hierrond aan het ontstaan is.

Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Perdaens. Ik ben absoluut geen voorstander van te veel censuur op het internet – laat dat heel duidelijk zijn – en ik kijk met argusogen – alhoewel ik positieve kanten erken of mogelijkheden zie – naar zo'n influencerscode, maar voor deze zaken is dat zeker nodig. Maar daar moet natuurlijk wel een afdwingbaarheid aan gekoppeld zijn, als ik zie hoe mensen nu al te kwader trouw bezig zijn. Als er geld mee gemoeid is, in hoeverre zal men zich dan nog iets aantrekken van die code?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Het is een bijzonder relevante vraag, getuige ook dat we met zijn allen aansluiten. Sociale media – media tout court – ontwikkelen zich natuurlijk razendsnel en brengen elke keer nieuwe uitdagingen met zich mee die we niet hebben zien aankomen. Het is een bijzonder moeilijke zaak om dan nog als overheid wetgevend op te treden. Dit nieuwe fenomeen doet mij een beetje denken aan de belspelletjes op televisie, die we op een gegeven moment ook hebben verboden, en aan de lootboxen die verstopt zitten in games.

Er zijn een aantal initiatieven. Ik denk dat de VRM een uitstekend initiatief heeft genomen om de Europese richtlijn om te zetten met dat CCP. Ook uw eigen initiatief voor die code of conduct voor influencers is belangrijk. Maar het is altijd beter te voorkomen dan te genezen. Dus, preventie en mediawijsheid – in uw antwoord gaf u dat terecht aan als het belangrijkste – zijn essentieel.

Ik kijk heel erg uit naar de nieuwe beheersovereenkomst met Mediawijs. Mediawijs krijgt een aantal extra middelen. Waar Mediawijs ooit gestart was als een organisatie die voor organisaties aan mediawijsheidsinitiatieven ging werken, richt men zich nu meer – omdat we zien dat het nodig is – rechtstreeks naar kinderen, jongeren en ouders. Kunt u al wat toelichting geven bij wat zij zelf in gedachten hebben?

U hebt vorig jaar op een gegeven moment aangekondigd dat u ging werken met ambassadeurs voor de code of conduct voor influencers. Kunt u ook daarover nog toelichting geven?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De influencerscode en het afdwingbare karakter ervan, is een vraagstuk dat breder gaat dan alleen dit element. We hebben er heel uitdrukkelijk voor gekozen om die code in een ander traject te steken dan een wetgevend of reglementair traject. Het is namelijk iets dat we samen met de influencers aan het bespreken zijn, ook samen met onze Vlaamse expertisecentra. Ik wil dat op die manier ook verderzetten.

Dat betekent concreet dat we de aanbevelingen, de richtsnoeren die we opnemen in zo'n code, niet decretaal of reglementair zullen verankeren. Natuurlijk, sommige zaken die daarin voorkomen, hebben een decretaal of zelfs een federaal wettelijke grondslag. Ik denk bijvoorbeeld aan een aantal regels over reclame ten aanzien van minderjarigen. Dat zijn zaken die decretaal bepaald zijn en die ook in die influencerscode extra in de verf zullen worden gezet. Maar het is niet de bedoeling om die influencerscode als dusdanig afdwingbaar te maken.

Wel geloof ik dat er toekomst zit in een vrijwillig traject, waarbij we influencers ook ondersteunen om aan de slag te gaan met de aanbevelingen van die influencerscode. We kunnen hen daarbij ook honoreren, of dat kan ook een bepaald prestige met zich meebrengen. Dat zou ook maken dat het ook voor bedrijven bijvoorbeeld interessant kan zijn om te werken met influencers die dat soort zaken wel respecteren. Dus ik denk dat er vanuit die autoregulering of coregulering, en ook vanuit dat positieve verhaal, iets positiefs kan komen. Dat is een beetje mijn houding daarrond.

Dat dat in een aantal gevallen zal betekenen dat er nog altijd influencers zullen zijn die dat aan hun laars lappen? Ik denk dat we dat op dat punt niet kunnen veranderen. We kunnen natuurlijk wel kijken of de bestaande verplichting in ons Mediadecreet volledig aangepast is aan alle nieuwe fenomenen. Dat is ook iets wat ik richting 2024 en het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie wil bekijken: of we de AVMD-richtlijn verder moeten actualiseren, om te zorgen dat ook de meest recente fenomenen daar een goede plaats in krijgen. En dat moeten we dan ook decretaal verankeren in Vlaanderen.

Wat betreft Mediawijsheid: daar zijn we nu mee bezig om dat ook concreter te maken. Het is zo dat de nieuwe beheersovereenkomst opgebouwd zal zijn rond een drietal strategische doelstellingen, gericht op het publiek en gericht op intermediairen. En er is ook een doelstelling over Mediawijsheid als organisatie. Daarbij staan een viertal subdomeinen centraal, waarbij ook dit element een plaats kan krijgen ten aanzien van kinderen en jongeren, maar ook ten aanzien van de ouders.

Wat betreft de verschillende influencers die ambassadeur kunnen zijn van die code of conduct: het is niet zo dat ik een, twee of drie influencers in de arm neem om dat mee te promoten. Dat is op dit moment niet voorzien. Wat we wel hebben gedaan, is dat we na de overheidsopdracht een bureau hebben aangesteld, Hurae, dat bezig is met een traject, een participatietraject via sociale media, om te kijken wat de noden zijn van de influencers, en waarom zij vragen hebben.

U herinnert zich waarschijnlijk nog het onderzoek van UGent en Arteveldehogeschool, waarbij er al eens een wetenschappelijke bevraging is gebeurd. En nu zijn we een stap verder gegaan. We zijn eigenlijk op een meer digitale methode, begeleid door Hurae, een dialoog aan het voeren om te kijken wat de noden zijn, en welke influencers daaraan willen bijdragen. Het is in dat traject dat er eigenlijk heel veel betrokkenheid is geweest. Ik vermoed dat de influencers die daar enthousiast over zijn, ook zullen meehelpen om die influencerscode, wanneer die voor het eerst wordt gefinaliseerd, mee in de verf te zetten.

Elisabeth Meuleman (Groen): Bedankt, minister. Ik sluit mij ook wel aan bij de collega's. Ik vond de aanvullingen eigenlijk zeer waardevol, en ik volg u in de grote lijnen dat het inderdaad misschien niet via die code of conduct is dat een aantal zaken afgedwongen moeten worden, omdat je daar ook wel vanuit een samenwerkingsmodel vertrekt. En dat kan ook wel een heel goede zaak zijn om een stukje die gedeelde verantwoordelijkheid te gaan aanmoedigen.

Anderzijds, als er toch wel te grote overtredingen en inbreuken komen, moet ook wel goed worden bewaakt dat we toch kunnen optreden. Met die bedenkingen en aanvullingen van de collega's in het achterhoofd denk ik dat het ook wel goed is om daarmee aan de slag te gaan. Maar ik verwacht dat u dat doet, en ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de procedure voor de aanstelling van de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur van de VRT – 1106 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mijn vraag was al ingediend voor het kerstreces, omdat toen toch wel een belangrijke nieuwsmededeling werd bekendgemaakt, namelijk de aanduiding van een nieuwe voorzitter van de raad van bestuur, waarbij de Vlaamse Regering mevrouw Frieda Brepoels voordraagt.

Volgens een politiek akkoord binnen de Vlaamse Regering is het zo dat de voorzitter van de raad van bestuur, Luc Van den Brande van CD&V, vanaf januari vervangen wordt door een nieuwe voorzitter, aangeduid door de N-VA. Op donderdag 17 december werd via De Tijd bekendgemaakt dat de Vlaamse Regering mevrouw Frieda Brepoels aanduidt als nieuwe voorzitter van de VRT.

Nu, dit gaat helemaal niet over de persoon van mevrouw Brepoels, uiteraard. Maar als je het Mediadecreet erbij neemt, dan stelt dat decreet in artikel 12, §1, eigenlijk glashelder het volgende in verband met de aanduiding van de leden van de raad van bestuur en de voorzitter: "De raad van bestuur kiest onder zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter." De Vlaamse Regering duidt dus de leden van de raad van bestuur aan, maar het is de raad van bestuur die onder zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter aanduidt. En bij mijn weten is mevrouw Brepoels nog geen lid van de raad van bestuur. En er is nog iets anders. Ik verwijs naar het

decreet van november 2013 betreffende deugdelijk bestuur. Dat decreet geeft in artikel 5 ook heel duidelijk aan welke procedures er moeten worden gevolgd.

Het Mediadecreet en het decreet betreffende deugdelijk bestuur laten dus geen enkele twijfel: het zijn de door de Vlaamse Regering aangeduide leden van de raad van bestuur – zowel de leden aangeduid door de fracties in het Vlaams Parlement als de onafhankelijke bestuurders – die zelf een voorzitter en ondervoorzitter aanduiden. Die aanduiding behoort niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Regering.

Naar aanleiding van het hoogst ongewone verloop van de procedure, die in strijd is met het Mediadecreet en het decreet inzake deugdelijk bestuur, heb ik de volgende vragen voor u, minister.

Waarom heeft de Vlaamse Regering beslist om af te wijken van de duidelijke wettelijke bepalingen gestipuleerd in artikel 12 van het Mediadecreet door zelf de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur aan te duiden, een persoon die op dit moment nog geen lid is van de raad van bestuur van de VRT?

Op welke manier kunt u verantwoorden dat in deze procedure niet de decretaal voorziene weg werd gevolgd?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Mevrouw Segers, de Vlaamse Regering heeft uiteraard helemaal niet beslist om af te wijken van artikel 12 van het Mediadecreet, dat bepaalt dat de raad van bestuur onder zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter kiest. We zouden dat trouwens niet wensen, en we zouden het ook niet kunnen, om van het Mediadecreet af te wijken op dat punt.

In mijn nota aan de Vlaamse Regering, en trouwens ook in mijn externe communicatie hierover, heb ik het heel duidelijk verwoord. Er zijn vervangingen als lid van de raad van bestuur, waarbij een aantal voorstellen worden gedaan. Ik lees even de zin voor uit de nota aan de Vlaamse Regering: 'mevrouw Frieda Brepoels wordt voorgedragen als voorzitter in vervanging van de heer Luc Van den Brande.' Het gaat hier met andere woorden om voordrachten, niet om benoemingen of besluiten. En in het goedgekeurde BVR wordt enkel tot de vervanging van de regeeringscommissaris besloten.

Het is en blijft de algemene vergadering van de VRT die de nieuwe bestuurders aanduidt, en het is en blijft de raad van bestuur die onder haar leden de voorzitter en ondervoorzitter kiest. Bedankt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Komaan, minister. We hebben deze truc al eens gezien, ook bij de voordracht van mevrouw Mia Doornaert als voorzitter van Literatuur Vlaanderen. Toen is exact hetzelfde gebeurd. En dat is gewoon flagrant in strijd met het decreet. Nu gaat u een woordenstrijd voeren en zeggen dat ze is voorgedragen en niet benoemd. Maar dan staat er in De Tijd een artikel waarin er wordt gezegd dat Frieda Brepoels voorzitter wordt van de raad van bestuur, zelfs nog voor we weten wie uit de raad van bestuur zal moeten verdwijnen. Want voordat ze voorzitter kan worden, moet ze eerst lid worden. We wisten op dat moment dus zelfs nog niet wie er zou verdwijnen uit de raad van bestuur, en dan wordt mevrouw Brepoels door de Vlaamse Regering voorgedragen als voorzitter. Sorry, maar dit klopt gewoon niet. Dit is zo flagrant in strijd met zowel het decreet als het decreet betreffende deugdelijk bestuur, dat uw uitleg hierover kant noch wal raakt, sorry.

Dus nog eens mijn vraag: hoe kunt u verantwoorden dat zij wordt voorgedragen, nog voordat er iemand weet dat hij zal verdwijnen uit de raad van bestuur en zal worden vervangen door mevrouw Frieda Brepoels? En dat dan de leden van de raad van bestuur, die binnenkort worden aangevuld met vier onafhankelijke bestuurders – iets waar ik, voor alle duidelijkheid, heel hard voor ben ... Zelfs voordat die vier onafhankelijke bestuurders zijn aangeduid al een voorzitter voordragen, sorry, maar dit raakt kant noch wal. Hier kan ik niet bij. Uw uitleg klopt gewoon niet. U bent in strijd met het Mediadecreet en het decreet betreffende deugdelijk bestuur.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik heb toch het gevoel dat collega Segers een beetje spijkers op laag water zoekt. Er is inderdaad een meerderheid voor de kandidatuur van die voorzitter. De regering staat daarachter. Er is een meerderheid in het Vlaams Parlement en ik neem aan ook in de raad van bestuur van de VRT. Het lijkt mij een beetje tekstexegese waar u zich aan begeeft.

Het zal u niet verbazen dat onze fractie uiteraard achter de kandidatuur staat. Wij hebben die trouwens zelf als fractie voorgesteld. We zullen het inderdaad niet over figuren hebben, maar laat ons dat toch maar eens heel kort doen. Ik denk dat wij in de figuur van mevrouw Brepoels iemand hebben die gelooft in de openbare omroep en er het belang van ziet als bouwsteen voor onze Vlaamse samenleving. Zij is ook niet het type van de kille manager, waar sommigen voor gevreesd hadden. Zij is toch iemand met een culturele reflex.

Wij zijn blij met onze voordracht. Voorzitter, ik wil er ook op wijzen dat dit de allereerste dame is die aan het hoofd zal komen van de openbare omroep. Dat kan op zich ook al een mijlpaal zijn in de geschiedenis.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik deel de kritiek van mevrouw Segers. Decretaal slaat dit nergens op. Als je gaat kijken naar het verslag van december 2021 hierover, dan staat daar heel duidelijk dat de minister aangeeft dat de regering die aanstelling zal verzorgen. Minister, u zegt dat het over een voordracht gaat en niet over een aanstelling. Maar het is niet aan u of aan de Vlaamse Regering om iemand voor te dragen. Dat staat nergens zo gestipuleerd. Artikel 12 van het Mediadecreet is zeer duidelijk: "De raad van bestuur kiest onder zijn leden een voorzitter en een ondervoorzitter". Niet de Vlaamse Regering maar de raad van bestuur.

Mijnheer Vandaele begint hier over haar culturele vermogens en het feit dat het een vrouw is. Sorry, maar dat is totaal irrelevant. Dat artikel 12, daar krijg je mijns inziens geen speld tussen. Ik denk dat het niet onmogelijk is dat men zich blootstelt aan een vernietigingsprocedure, maar dat terzijde.

Voorzitter, ik heb nog een bijkomende vraag in het kader van de stoelendans die we nu zien bij de regeringscommissaris. Als we het verslag lezen van de minister-raad van 17 december 2021, stellen we vast dat de huidige regeringscommissaris, mijnheer Tiebout, die eigenlijk nog maar een klein jaar bezig is, ontslag neemt en nu baan moet ruimen voor iemand van Open Vld. Tot nader order wordt de regeringscommissaris aangesteld door de regering. De vraag is dus waarom deze nieuwe stoelendans nodig is, net voor de aanstelling van een nieuwe raad van bestuur. Dat betekent dat we nu op amper twee jaar al aan onze derde regeringscommissaris toe zijn, wat toch niet meteen bevorderlijk kan zijn voor de continuïteit.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Ik wil eerst en vooral toch mijn waardering uitdrukken – als zij wordt aangeduid door de raad van bestuur, tenminste – dat er voor een vrouw wordt gekozen. Collega's, ik heb het eventjes opgevraagd: tussen 1988 en 1994 was Els Witte ook reeds voorzitter van de raad van bestuur van de VRT. Frieda Brepoels is dus de tweede vrouw in deze functie.

En ik moet zeggen: ik denk dat de minister heel correct heeft geantwoord. Het is, zoals collega Vandaele zegt, een beetje spijkers op laag water zoeken. Het is een voordracht. Stel dat de raad van bestuur het niet ziet zitten en iemand anders wil. In principe, theoretisch, juridisch is dat mogelijk. Ik denk dat het correct is. En wat De Tijd zegt? De Tijd is voor mij niet het Belgisch Staatsblad. De minister heeft zeer correct geantwoord. Hier is juridisch geen speld tussen te krijgen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u, mevrouw Brouwers. Het is goed u terug te zien. Het is goed dat u al een commissie kunt bijwonen. Op momenten dat het lukt, zijn we blij u in ons midden te hebben.

Ik sluit mij volledig aan bij mevrouw Segers. Dit zijn een stukje truken van de voor. We weten allemaal dat zodra mevrouw Brepoels in de raad van bestuur is binnengesluisd, we op deze manier een volledig gepolitiseerde raad van bestuur hebben, met een duidelijke meerderheid die ook de meerderheid hier weerspiegelt. Die zal dat natuurlijk aanvaarden. De fond van het probleem zit bij het feit dat die raad van bestuur nog steeds politiek is samengesteld. Dat zou ik toch nog graag eens willen aankaarten. Het komt straks ook aan bod bij de bespreking van het ontwerp van decreet waarin een klein beetje wordt tegemoetgekomen aan het depolitiseren van de raad van bestuur, net om zaken als dit te vermijden. Uiteindelijk maakt dit het voor ons nog een stuk straffer. Dit is absoluut niet fraai. Ik denk dat jullie dat zelf ook wel weten. Laat het duidelijk zijn dat wij de kritiek delen van mevrouw Segers.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik moet zeggen dat ik met verbazing de standpunten heb aangehoord van de leden van de oppositie. Echt met verbazing. Het Mediadecreet is heel duidelijk. De leden van de raad van bestuur kiezen in hun midden een voorzitter. Dat zal ook nu het geval zijn. Wij hebben vanuit de Vlaamse Regering en op basis van het Cultuurpact en het Mediadecreet, waaraan wordt gerefereerd, een aantal voordrachten gedaan voor de raad van bestuur. Concreet wordt voorgesteld om de heer Luc Van den Brande als bestuurslid te vervangen door de heer Marc De Clercq, en om de heer Stefaan d'Haeze te vervangen door mevrouw Frieda Brepoels. Ik zal ook als vertegenwoordiger van de enige aandeelhouder, de Vlaamse overheid, in de algemene vergadering zo beslissen. Vervolgens is het aan de raad van bestuur om een voorzitter aan te duiden. En dat er dan ook gesproken wordt over wie dan de voorzitter zal worden, lijkt mij de evidentie zelve. Ook vanuit de geest van die wetgeving is dat vrij evident. De raad van bestuur beslist. Ik ga er ook van uit, zoals collega Vandaele terecht aangeeft, dat wanneer daarover gesproken en nagedacht wordt, ook in de schoot van de meerderheid, men mogelijk ook in de raad van bestuur in dezelfde richting zal denken. Maar goed, het is en blijft de raad van bestuur die beslist. Dat de Vlaamse Regering daarover een standpunt heeft, lijkt mij eerlijk gezegd evident.

Ik heb echt moeten lachen, of glimlachen, collega Meuleman, toen u ook het woord nam, omdat u nog niet zo lang geleden mij hebt aangesproken en het ontslag hebt gevraagd van de voorzitter van de raad van bestuur van de VRT, de heer Luc Van den Brande. Dat hebt u mij gevraagd. Dan vind ik het wel totaal van de pot gerukt dat u nu komt zeggen dat ik ook een standpunt heb over de voorzitster van de raad van bestuur en dat ik dat met de regering heb besproken. Eerlijk gezegd, ik vind dit een beetje belachelijk. Maar goed.

De voorzitter: Spijtig genoeg heb ik geen repliek meer, maar u wel, mevrouw Segers.

Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister, u kent mijn grote respect voor u, maar uw uitleg hier raakt kant noch wal.

Ten eerste is er het feit dat het een vrouw is. Inderdaad, Els Witte was niet alleen promotor van mijn doctoraat, zij was ook de eerste vrouwelijke voorzitter. Zij was trouwens ook de eerste vrouwelijke rector. In de media is toen verschenen dat Anne De Paepe van de UGent de eerste vrouwelijke rector was. Maar het was Els Witte. Dus, sowieso fijn dat het een vrouw is, en sowieso fijn dat het een vrouw zal zijn met de nodige competenties ter zake. Maar dit doet hier niet ter zake.

Minister, u herhaalt te pas en te onpas dat u een legalist bent. Wel, dan verwacht ik dat u ook uw eigen decreet volgt. Dat is hier niet gebeurd. Ze wordt voorgedragen, ja, maar dat is 'words, words, words'. Het gaat niet alleen over de letter van de wet, het gaat ook over de geest. En zeker in het licht van het feit dat we straks uw eigen decreet gaan bespreken over de aanduiding van onafhankelijke bestuurders van de VRT is dit zeer, zeer problematisch. Ten eerste, u passeert alle leden die er nu al zitten. Ook de mensen die zelfs nog niet wisten dat ze uit de raad van bestuur moesten verdwijnen, ook de vervanging van de regeringscommissaris. Maar dat nog terzijde. U passeert hen, want zij kunnen het zelfs niet meer onderling bespreken, maar u passeert ook die vier onafhankelijke bestuurders die we mogelijk gaan kunnen aanduiden straks wanneer we uw decreet gaan bespreken. En dat decreet gaat uit van een geest van 'we willen onze raden van bestuur bemannen, bevrouwen met competente bestuurders, los van politieke benoemingen'. Op alle fronten druist dit tegen de geest van uw eigen decreet in. Dit rijmt niet in het minst met uw idee over deugdelijk bestuur.

Wat als? Mijn oproep zou eigenlijk zijn: laat ons eerst eens de procedure volgen. Als we dit decreet goedkeuren – en ik ben voor het decreet – en onze raad van bestuur uitbreiden met onafhankelijke bestuurders, en als daar duidelijk is hoe ze aangeduid gaan worden, laat ons dan eens gaan kijken wie onder hen de voorzitter mag worden. Zou dat een optie zijn? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Tommelein aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de ontwikkeling van de marktindex in het kader van de eigen inkomsten van de VRT – 1204 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Ik wens alle leden van de commissie en ook de minister een prettig nieuwjaar toe met veel voorspoed en gezondheid.

Zoals reeds vele jaren het geval is, wordt de financiering van de publieke omroep geregeld via een systeem van duale financiering. Vooreerst krijgt de VRT een niet-geringe dotatie, een belangrijke dotatie van de Vlaamse overheid. Daarnaast kan de VRT een beroep doen op zogenaamde eigen middelen die ze kan genereren op diverse wijzen. Ik denk aan inkomsten uit commerciële communicatie, inkomsten uit distributie, inkomsten uit rechtenvalorisatie enzovoort. Dat alles is allemaal geregeld binnen het Mediadecreet en binnen het kader merchandising en nevenactiviteiten.

Heel specifiek, minister, wil ik het hier hebben over de regeling commerciële communicatie. Zoals reeds lange tijd het geval is, worden deze inkomsten geplafonneerd volgens de afspraken die in de beheersovereenkomst zijn opgenomen. Deze begrenzing is uiteraard een logisch gegeven omdat de VRT de markt zo weinig mogelijk zou verstoren. Ondertussen is die markt meer dan ooit mondiaal geworden en worden reclame en sponsoring ook via steeds meer diverse platformen en op diverse manieren tot bij de mediaconsument gebracht. Vandaar dat in de vorige beheersovereenkomst voor het eerst een subplafond werd opgenomen voor inkomsten uit onlinereclame. Dat principe werd in de huidige beheersovereenkomst doorgetrokken, wat volgens mij een goede zaak is. En ook het principe dat excedenten niet langer zomaar naar de VRT kunnen vloeien, werd terecht uit de vorige beheersovereenkomst overgenomen.

Minister, wat nieuw is in deze beheersovereenkomst, en waar ik trouwens volmondig achter sta, is de wijze waarop het vastgelegde plafond evolueert in de tijd. Vroeger werd het bedrag eenvoudigweg jaarlijks geïndexeerd volgens het systeem van de gezondheidsindex. Dat kennen we allemaal. Dat betekende dan ook elk jaar een logische stijging van het plafond. De inkomsten uit de commerciële communicatie voor 2021 zijn begrensd op 77,8 miljoen euro. Vanaf dit jaar zal echter een ander indexeringsprincipe worden toegepast. In de beheersovereenkomst is afgesproken dat de indexering zal gebeuren op basis van een marktindex die zal worden ontwikkeld door de Vlaamse overheid in samenwerking met de VRT en de particuliere media.

Indien de marktindex stabiel blijft of daalt, dan wordt het globale plafond van de openbare omroep op hetzelfde niveau gehouden. Op die manier willen we vermijden dat in geval van moeilijke en tegenvallende marktomstandigheden de VRT bovenproportioneel middelen uit de markt kan halen en daarmee per definitie teert op de middelen van de private spelers.

De marktindex moet die potentiële scheef trekking vermijden. Het enige moment waarop die scheef trekking helaas nog speelt, is bij een dalende marktindex. Dan wordt het plafond immers op hetzelfde niveau gehouden. Maar goed, daar gaan we niet over discussiëren. Dat is de afspraak die in het kader van de beheersovereenkomst werd gemaakt.

Geachte minister, we zijn nu 2022, dus vraagt dit lid van deze commissie, die heel geïnteresseerd is in deze materie, zich af hoe het is met de marktindex. Is dat mechanisme nu ondertussen ontwikkeld? Of is de administratie daar nog mee bezig? Ik ben natuurlijk ook zeer geïnteresseerd – nieuwsgierig zoals ik ben – naar de wijze waarop het mechanisme zal werken. Vandaar, minister, mijn vragen.

Een, heeft de Vlaamse overheid een marktindex ontwikkeld aan de hand waarvan de begrensde eigen inkomsten uit commerciële communicatie en boodschappen van algemeen nut (BAN) van de VRT vanaf dit jaar kunnen worden geïndexeerd? Indien ja, dan zou ik graag hebben dat u dat mechanisme toelicht. Indien neen, dan zou ik willen weten waarom u dat nog niet hebt.

De tweede vraag is of hierover al overleg werd gepleegd met de VRT en met de particuliere media, aangezien beide betrokken zijn volgens de beheersovereenkomst. Indien ja, op welke wijze werd er rekening gehouden met de input van beide partijen? En met welke particuliere media werd hierover overleg gepleegd? Indien dat nog niet is gebeurd, waarom is dat?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Tommelein, dit is effectief een belangrijke kwestie. Het heeft ook veel aandacht gekregen in de beheersovereenkomst. Het is

een relatief korte passage, maar er is – en dat zal u niet verbazen – heel wat overleg aan voorafgegaan waarvan u, denk ik, ook wel op de hoogte bent, als ik uw insteek hoor.

Het is geen detail, want vroeger – u hebt er ook naar verwezen – was het zo dat het reclameplafond met de gezondheidsindex mee steeg. Dat was effectief een bron van terechte kritiek van de private mediabedrijven die zegden: 'Kijk, wij hebben een markt die evolueert, die soms fluctueert, en die op een bepaald moment ook een negatieve tendens heeft gekend doordat reclame-inkomsten aan het wegvloeien waren naar buitenlandse concurrenten.' Op zo'n moment is het natuurlijk frustrerend om te zien dat uw eigen reclame-inkomsten achteruitgaan, en dat de publieke omroep eigenlijk stabiel kan stijgen met de gezondheidsindex, wat qua inflatie toch wel gemiddeld 2 procent oplevert. Dat is een moeilijke situatie voor de private spelers. Ook vanuit de doelstelling van het reclameplafond leek me dat eigenlijk geen optimale situatie.

De filosofie is dat de publieke omroep niet alleen effectief recht heeft op een publieke dotatie maar ook private middelen en inkomsten kan aanboren, ook waar het gaat over advertising en reclame. Maar dat moet begrensd worden, en die begrenzing moet evolueren met onze Vlaamse reclame- en mediamarkt. Het is een zeer goede zaak dat we dit principe hebben kunnen realiseren met de beheersovereenkomst. Het is een goed principe, maar het is technisch niet zo goed uit te werken. We hebben eigenlijk de afgelopen maanden, het afgelopen jaar, hier heel veel werk aan besteed om dit ook effectief technisch om te zetten en om daar ook over af te spreken, zowel met de VRT als met de private concurrenten die daarbij betrokken zijn. Ik zal u niet in spanning laten, we zijn er ook in geslaagd. Ik zal u in detail kunnen toelichten wat daar is besproken en hoe dat is ontwikkeld.

Voor de ontwikkeling hebben we met ons departement een overheidsopdracht in de markt gezet. We waren van oordeel, aangezien het zo'n technische kwestie is, dat het wel goed is om dat te laten voorafgaan door een onderzoek van de situatie. Op een bestek dat het departement heeft uitgeschreven, heeft één partij ingetekend, namelijk PMP in samenwerking met het Britse Communication Chambers. De opdracht werd ook effectief aan hen gegund.

PMP heeft een aantal scenario's en modellen onderzocht en uitgewerkt op basis van eigen expertise en onderzoek en in overleg met verschillende mediaspelers, de publieke omroep maar ook de voornaamste private spelers. Het is wel zo dat er geen evidente technische formule is die aan ieders verwachtingen zou kunnen voldoen, maar uiteindelijk hebben we een resultaat kunnen bereiken dat is besproken met alle partners. Ik denk dat ik kan zeggen dat ook de partners zullen erkennen dat het vrij evenwichtig is. Het zal niet helemaal hun zin zijn – dat geldt zowel voor de VRT als voor de private spelers –, maar ik denk wel dat ik kan zeggen dat ze er eigenlijk mee kunnen leven, dat ze in elk geval kunnen erkennen dat ze zeer uitvoerig betrokken zijn bij de bespreking. We hebben dat serieus afgewogen en we hebben het op een van de laatste vergaderingen van de Vlaamse Regering, in de week voor Kerstmis, besproken en afgeklopt.

Hoe zit het nu in elkaar? Vanaf dit jaar zal de indexering van het reclameplafond berekend worden op basis van de marktindex. Het mechanisme is relatief technisch, maar ik licht graag de grote lijnen toe. De marktindex zal gebaseerd zijn op declaratieve cijfers. Dat betekent dat we ons in eerste instantie baseren op datgene wat de private spelers zelf indienen bij onze administratie, de cijfers die zij aanleveren, die natuurlijk geattesteerd worden door hun audit, door hun commissaris-revisor. De verschillende private spelers zullen dat in de komende dagen doen en hun cijfers overmaken aan PMP, die er daarna de nodige berekeningen op toepast om tot een eerste algemene marktindex te komen.

Voor het berekenen van de marktindex wordt 2019 als startjaar gebruikt. We hebben er ook lang over gediscussieerd welk startjaar er gebruikt moet worden en we hebben vastgesteld dat 2020 geen goed referentiejaar zou zijn. Dat kan niet gezien worden als een normaal startjaar omdat dat werd bepaald door de coronacrisis. We weten ook dat 2020 echt een slecht jaar was voor de inkomsten van reclame bij de private bedrijven en trouwens ook bij de VRT.

De inkomsten van de reclamegelden van 2021 zullen dus worden vergeleken met die van 2019. Op die manier wordt teruggekeken naar de stabiele periode vlak voor de verstoringen van de pandemie. Voor de eerste berekening van de marktindex wordt dit nominale bedrag van de declaratieve nettocijfers geïndexeerd aan 0,67 procent, naar analogie met de stijging van het plafond van de VRT tussen 2019 en 2020 op basis van de gezondheidsindex. Op die manier zorgen we ervoor dat het cijfer van 2019 indexmatig wordt doorgetrokken naar 2020. Sommige inkomsten worden wel opgenomen en andere niet. Dat is in detail uitgewerkt, maar de details zouden ons te ver leiden, maar dat is publiek consulteerbaar.

Belangrijk is wel om te vermelden dat we de keuze hebben gemaakt om de inkomsten van internationale spelers – denk aan de Facebooks en Googles – niet te vervatten in de berekening. Het opzet is immers het versterken van de Vlaamse advertentiemarkt. Het zou met andere woorden onfair zijn ten aanzien van de Vlaamse private mediaspelers om de groei van internationale spelers mee in rekening te brengen omdat deze groei dan uitsluitend de VRT ten goede zou komen.

Eenmaal de index is berekend op basis van deze declaratieve gegevens, zal een correctiemechanisme in rekening gebracht worden. PMP zal immers ook de marktindex bepalen op basis van andere cijfers die beschikbaar zijn in de markt, met name de MDB- (Media Database) en UMA-cijfers (United Media Agencies). Deze index zal naast de marktindex gelegd worden. Indien de marktindex op basis van de MDB- en UMA-cijfers meer dan 2 procent afwijkt van de marktindex berekend op basis van de declaratieve cijfers, wordt er een gemiddelde gemaakt van beide indexen. Dit gemiddelde geldt dan als de definitieve marktindex.

Het plafond zal vanaf nu dus geïndexeerd worden op basis van deze nieuwe marktindex, maar het is wel belangrijk om te vermelden dat de inkomsten uit commerciële communicatie en BAN niet kunnen zakken onder het nominale plafond van 77,8 miljoen euro. Dat is natuurlijk een maximum. Ze kunnen er niet boven gaan, maar het is ook niet noodzakelijk dat ze dat uitputten.

Waarom is dat ook vervat in de beheersovereenkomst? Omdat we natuurlijk ook wel moeten voorzien in een stabiele mogelijkheid van inkomsten voor de publieke omroep in combinatie met een dotatie, waarvan we weten dat er toch ook een traject van budgettaire behoedzaamheid op zit.

Ik heb al verwezen naar het overleg met de spelers. Er is bij de totstandkoming heel uitgebreid overleg gepleegd. Mijn kabinet, de administratie en PMP hebben dat gedaan, en ik heb dat ook zelf voor een deel gedaan met heel wat betrokken audiovisuele mediaspelers, namelijk de VRT, DPG Media, SBS, Ads & Data, Mediahuis en Roularta. Alle partijen hebben de kans gehad om suggesties te doen. Zoals ik al zei, denk ik dat iedereen zal erkennen dat dit een eerbare manier is om het te regelen, al ga ik er nu ook niet van uit dat iedereen applaus zal geven. Dat had ik ook niet onmiddellijk verwacht.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Minister, dank u wel voor dit uitgebreide antwoord. Ik geef u wel applaus omdat ik het een goede zaak vind dat er een mechanisme werd uitgewerkt en dat er uitgebreid overleg over werd gepleegd met de particuliere media. Ik steek niet onder stoelen of banken dat mij dat plezier doet, want

dat mechanisme moet ertoe leiden dat de stijging van het globale plafond op een correctere manier, op een meer evenwichtige manier verloopt in functie van de gezondheid van de reclamemarkt. Want zoals u zelf al zei, minister, die staat natuurlijk wel onder druk, zeker ook door de internationale spelers.

Ik heb begrepen dat PMP het indexcijfer zal berekenen. U zult dus een beroep doen op de externe partner aan wie u het hebt uitbesteed. Heb ik goed begrepen dat er rekening zal worden gehouden met de netto-inkomsten? Ik dacht dat ik u dat heb horen zeggen, maar ik ben niet voor honderd procent zeker. We weten immers allemaal dat er een groot verschil is tussen bruto- en netto-inkomsten voor media, gelet op de vele kortingen die in de sector spelen.

Ik ga ervan uit dat dit dit jaar gekend zal zijn, dat het de concrete timing is dat in 2022 dat indexcijfer er zal liggen. De VRT en de VAR maken waarschijnlijk toch ook wel een jaarplanning op voor 2022. Naar welk inkomstenbedrag zullen zij zich nu moeten richten?

Dan heb ik nog een bijkomende vraag. Binnen het globale plafond van 77,8 miljoen euro zijn er twee subplafonds: een van 18,7 miljoen voor inkomsten uit televisiesponsoring en televisievisibiliteit, en een van 2,5 miljoen euro voor online display en bannering. Worden deze twee subplafonds ook aan de marktindex aangepast? Zal hetzelfde mechanisme spelen? Of laat u die twee subplafonds eruit?

Dan heb ik nog een laatste vraag. Zoals gezegd, staat in de beheersovereenkomst van de VRT dat bij een negatieve marktindex het globale plafond van de VRT op hetzelfde niveau wordt gehouden. In 2022 kan ik mij voorstellen wat dat betekent, maar wat binnen bijvoorbeeld drie jaar? Stel dat in 2022 en 2023 er een positieve marktindex is en in 2024 een negatieve. Zal men dan het bedrag van 2023 handhaven of kan dat plafond dalen met een ondergrens opnieuw van 77,8 miljoen euro, zoals voor 2021 vastgelegd in de beheersovereenkomst?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Ik wil eerst de heer Tommelein bedanken voor de interessante vraag. Het was inderdaad de bedoeling dat de marktindex nu ergens zou starten. De CD&V-fractie is uiteraard tevreden dat het principe nu ook omgezet zal worden, dat die marktindex er is.

We hebben hier een heel technische uitleg gekregen, en ik zal er nu niet over oordelen of dat allemaal perfect is en met de juiste parameters. Daar is lang over nagedacht, en ik neem aan dat het zo wel goed zit. Het feit dat het ook in samenspraak is gebeurd met de private sector, is ook een geruststelling.

Maar het is natuurlijk iets nieuws, en 'the proof of the pudding' ... We kennen het allemaal. Dus we denken toch dat er goed zal moeten worden gemonitord, want we merken de laatste tijd toch ook weer, en dat mag, dat er toch een assertieve houding is van de Var om reclamespots op VRT.NU te verkopen.

We merken ook dat er precies wat meer reclame is tijdens programma's van Radio 1. Maar dat is ook een stukje aanvoelen, ik kan dat hier niet zwart op wit gaan bewijzen. Ik zit ook niet de hele dag voor televisie of voor de radio. Maar het zal toch gemonitord moeten worden. Want uiteindelijk, en dat is het andere punt, toen dat inderdaad beslist werd met de beheersovereenkomst, werd het hele verhaal van de marktindex ook gekoppeld aan de andere principiële keuze, namelijk de marktversterking. Daar heeft de VRT ook een rol te spelen met de andere media-bedrijven, om samen sterker te staan tegenover de internationale concurrenten, zoals Google, Facebook, enzovoort. Dat werd ook in de beheersovereenkomst vastgelegd, om die lokale advertentiemarkt te versterken, met de focus op de digitale advertentiemarkt.

Ik had in dat opzicht toch nog een paar vragen. Komt er een monitoring, en wie zal dat dan doen? Is dat dan ook PMP, of gebeurt dat via de administratie? Komt er monitoring, en door wie en hoe? En komt er eventueel op een bepaald moment ook een evaluatie? Want dat is niet helemaal hetzelfde.

Er is op een bepaald moment ook sprake van geweest dat de VRT en de private mediabedrijven zouden gaan samenwerken om tot zo'n gezamenlijk platform te komen voor de verkoop van onlineadvertenties. Hoever staat het met dat verhaal?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ook wij zijn natuurlijk blij dat dit nieuwe mechanisme er is, en dat het nu inderdaad ook klaar is. We weten allemaal dat in tijden van een bloeiende reclamemarkt niemand mort. Maar op het ogenblik dat die markt krimpt, worden er wel wenkbrauwen gefronst. Het zou ook onlogisch zijn dat de openbare omroep dan ongegeneerd de markt afroemt, terwijl, zoals we het in coronatijden gezien hebben, de commerciële bij ons of bij de overheid komen aankloppen om steun te krijgen.

In elk geval is het een goede zaak dat dit er is, en dat u dat voor mekaar hebt gekregen, minister. Het is inderdaad ook goed van collega Tommelein dat hij ons eraan herinnert. Maar op het ogenblik dat dat een tijdje werkt, verwachten we dan ook dat u daar misschien eens mee naar de commissie komt, minister, om ons te tonen hoe het werkt, en hoe het in de praktijk toegepast wordt.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Collega Tommelein, bedankt voor de interessante vraag. En bedankt voor het antwoord, minister. U geeft aan dat dat overleg ruim gebeurt, en dat is goed. En het is zeer goed dat dat mechanisme in gang wordt gezet. De vraag van collega Brouwers is ook zeer terecht, namelijk dat dit nu ook gewoon gemonitord moet worden.

Maar u weet dat onze fractie die afroeping van vorig jaar of twee jaar geleden niet begreep. Als we het ons goed herinneren uit de hoorzittingen naar aanloop van de vorige beheersovereenkomst, dan heeft de Unie van Belgische Adverteerders (UBA) – toevallig nog een van de enige Belgische instituten – aangegeven dat zij nooit vragende partij zijn geweest voor een afknotting. Waarom? Omdat de Pampers, de Procter & Gambles van deze wereld gewoon de hele markt willen bedekken, zowel de publieke omroepen als de private omroepen, in Vlaanderen, in Brussel, in Wallonië. De UBA is nooit vragende partij geweest om de VRT te beperken in het werven van reclame-inkomsten, gewoon omdat die markt voor hen het allerbelangrijkste is. Nu, die aftopping is toch gebeurd, soit. Dat daar nu een marktindex op toegepast wordt, is zeer goed.

Ik heb nog een heel technische vraag. Ik weet heel goed dat er in de wereld van marketing en reclame een groot verschil bestaat tussen de officiële tarieven van reclamespots en de preferentiële tarieven, de voorkeurstarieven. Mijn vraag is op welke tarieven die marktindex zich zal baseren. Is dat op de officiële tarieven, die bijna niemand betaalt, of de werkelijke tarieven?

Het gezamenlijke platform voor die onlinewerving, waar collega Vandaele naar verwijst, is een heel goed initiatief, een belangrijk initiatief. Hoever staat het daarmee?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Bedankt voor de extra vragen. Ik begin met de vragen van collega Tommelein. Ik denk dat de eerste vraag eigenlijk ook verband houdt

met een van de vragen van collega Segers, namelijk de vraag of de reële cijfers in rekening worden gebracht, dus de nettocijfers, ontdaan van de theoretische bedragen, en bijvoorbeeld ook met toepassing van de kortingen. Het is inderdaad zo dat we voor de declaratieve cijfers, die aangegeven worden door de bedrijven, de nettocijfers gebruiken.

De twee genoemde correctiecijfers zijn wel de brutocijfers. Dus daar is dat ietwat anders. Maar het is de evolutie die genomen wordt, waardoor je inderdaad die twee cijfers naast elkaar kunt leggen om, wanneer er een verschil is van meer dan 2 procent, het gemiddelde te nemen. Maar het is dus op basis van gedeclareerde nettocijfers.

Wat het bedrag betreft dat daar voorzien wordt dit jaar, in 2022, is het zo dat de Var hetzelfde bedrag als startpunt heeft genoteerd als in 2021. En het is pas wanneer de resultaten van de berekeningen van de marktindex ook bekend zullen zijn, dat de Var ook dat zal bijstellen, en dat men bij de VRT ook de budgettaire vooropstellingen zal kunnen en moeten bijstellen. Hopelijk is dat dan geen negatief resultaat; anders moet men opnieuw gaan kijken naar financieringen.

De volgende vraag van collega Tommelein was of het ook gaat over de subplafonds. Het is zo dat volgens de beheersovereenkomst de marktindex uitsluitend wordt berekend voor het geheel, het totale plafond. Werken volgens de subplafonds zou ook veel complexer zijn, vooral ook omdat sommige nieuwe reclamevormen natuurlijk ook crossmediaal worden aanbesteed. Het is al niet evident voor de bedrijven om heel helder en verifieerbaar declaratie te doen wat betreft hun reclame-inkomsten. Ik denk dat het ook zeer moeilijk is om dat heel gedetailleerd te bekijken: wat is digitaal, wat is televisie, wat is radio? Dat zit soms vervat in kadercontracten, waar men dat ook crossmediaal bekijkt. Dat is ook reden waarom dat globaal wordt opgenomen.

Collega Tommelein, in het vorige beeld dat u geeft, is het zo dat 77,8 miljoen euro de nominale ondergrens is. Met andere woorden: men kan dan effectief terugvallen op het bedrag van dit jaar, die 77,8 miljoen euro. Zo is het voorzien in het akkoord dat we daarover bereikt hebben in het verlengde van de beheersovereenkomst. Dat is ook een beetje de filosofie van de beheersovereenkomst rond dat stuk.

De vraag naar monitoring van collega Brouwers, en waar ook collega Segers naar verwees, is een relevante vraag. Dat zal effectief ook volgens ons akkoord aan bod komen als men inderdaad zou vaststellen dat er een substantieel verschil is tussen de gedeclareerde cijfers en de correctiecijfers. Als men daar inderdaad vaststelt dat er meer dan 2 procent verschil is, zal er ook overleg komen en zal natuurlijk ook nagekeken worden hoe dat komt, wat daar de oorzaken van zijn, en of desgevallend bijsturing nodig is in de methodiek. We denken en hopen van niet, maar dat is wel het moment waarop die evaluatie inderdaad is voorzien.

Er is ook de vraag gesteld naar een digitaal platform, en naar samenwerking tussen de VRT en de andere spelers. Dit is inderdaad een van de elementen waar samenwerking tussen de publieke omroep en de private spelers aan de orde is. En we moedigen de VRT ook zeker aan om te bekijken of daar nieuwe of bestaande vormen van samenwerking versterkt kunnen worden.

Collega Vandaele verwees naar de filosofie, naar de idee van dalende cijfers. Dan mag je daar als VRT ook niet in stijgen. Dat is inderdaad de idee achter de beheersovereenkomst en achter deze methodiek van de marktindex. Ik wil er wel op wijzen dat het laatste jaar, 2021, voor de private spelers eigenlijk een zeer goed reclamejaar was. Dus de tendens van dalende inkomsten is, zeker wat televisiereclame betreft, vorig jaar doorbroken. En dat vind ik absoluut goed. Dat maakt ook dat je qua marktindexevolutie kunt verwachten dat daar het eerste jaar een mogelijke stijging in zit. Maar dat moeten we bekijken en opvolgen.

Mevrouw Segers, u spreekt over de afroming van reclame-inkomsten bij de VRT. Het is mijn ervaring van de afgelopen jaren, of toch sinds ik minister van Media ben, dat men echt wel inspanningen doet om te zorgen dat men er niet boven zit, en dat men dat ook zo bekijkt. 2020 was dan ook geen enkel probleem. Maar als minister van Media ben ik eigenlijk niet zo erg geconfronteerd geworden met het afromen van middelen van de VRT, integendeel. Wat ik heb gedaan, is het compenseren van de VRT voor tegenvallende inkomsten. Kijk naar het jaar 2020. Men heeft toen minder inkomsten gerealiseerd dan de jaren voordien, een pak minder dan het reclameplafond. Ik heb een extra toelage voorzien van ongeveer 3,7 miljoen euro aan de VRT om dat te compenseren.

Dus met alle respect, maar dat riedeltje van het afromen van middelen van de VRT en het besparen en dergelijke meer, dat is een verhaal van twee jaar geleden. Dat is een verhaal van 2019. Sindsdien heb ik niet anders gedaan dan in extra middelen voorzien voor de publieke omroep. Dus stop toch een beetje met te zeggen dat we middelen afromen. We hebben net extra middelen toegekend aan de VRT, ook in het kader van tegenvallende reclame-inkomsten.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord. Ik denk inderdaad dat u de puntjes op de i zet. Het verrast mij inderdaad wel dat qua reclame-inkomsten 2021 voor televisie een zeer goed jaar was. Ik hoop dat dat ook het geval is voor de radioreclame, omdat dat toch ook niet onaanzienlijk is voor de openbare omroep.

Uiteraard zullen wij, als er een nieuwe systematiek, een nieuwe index, een nieuw mechanisme wordt gehanteerd, op gepaste tijdstippen een evaluatie vragen, en kijken waar eventueel zou moeten worden bijgestuurd, net zoals ook de collega's dat hebben gevraagd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.